

KONKURSITINGIMUSED EUROOPA LINNAARENGU ALGATUS – UUENDUSLIKUD MEETMED

EUI-IA KOLMAS PROJEKTIKONKRUSS
06/05/2024 – 14/10/2024

06/05/2024

Co-funded by
the European Union

Sisukord

1. SISSEJUHATUS.....	2
2. TOETUSKÕLBLIKUD OMAVALITSUSED – KES SAAVAD TAOTLUSI ESITADA	3
2.1 ESIMENE KATEGORIA.....	4
2.2 TEINE KATEGORIA	4
2.3 KOLMAS KATEGORIA.....	6
2.4 ÜHISED NÕUDED TOETUSKÕLBLIKELE LINNAOMAVALITSUSTELE	6
3. KOLMAS EUI-IA TAOTLUSVOORU TEEMADE VALIK.....	7
3.1 ENERGIASÜSTEEMI ÜMBERKUJUNDAMINE	8
3.2 TEHNOLOOGIA LINNADES	16
4. PROJEKTI ETAPID	24
5. RAHASTAMISE PÕHIMÕTTED	25
6. PROJEKTI LOOMINE JA VÄLJATÖÖTAMINE	26
6.1 PARTNERLUS.....	26
6.2 PROJEKTI SEKKUMISLOOGIKA JA TÖÖKAVA	30
6.3 EKSPERTIDE TOETUS	31
6.4 SIIRE.....	31
6.5 KULUKATEGORIAD	34
7. TAOTLUSMENETLUS	35
8. VALIKUMENETLUS	36
8.1 TOETUSKÕLBLIKKUSE KONTROLL	36
8.2 STRATEEGILINE HINDAMINE	38
8.3 TEGEVUSTE HINDAMINE	39
8.4 HINDAMISE PUNKTISÜSTEEM	39
8.5 TOETUSE TAOTLEJATE VÄLISTAMISE KRITERIUMID	40
9. ALGATAMISE ETAPP JA LEPINGUTE SÕLMIMINE.....	41
10. ABI SAAMISE VÕIMALUSED	42
11. OLULISED KUUPÄEVAD	43

1. SISSEJUHATUS

Ühtekuuluvuspoliitika õigusaktide pakett aastateks 2021–2027 hõlmab Euroopa linnaarengu algatuse loomist (sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määruse nr 2021/1058 (mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi¹ – ERFi/Ühtekuuluvusfondi määrus) artiklis 12) – Euroopa Liidu instrument, mis on **jätk programmiperioodil 2014–2020 rakendatud linnadega seotud uuenduslike meetmete algatusele**. See uudne algatus on oluline vahend eri suuruses linnade toetamisel, et suurendada suutlikkust ja teadmisi, toetada innovatsiooni ning töötada välja siirdatavaid ja skaleeritavaid uuenduslikke lahendusi Euroopa Liidu (EL) jaoks olulistele linnadega seotud probleemidele. Lõppeesmärk on innustada linnapiirkondades ühtekuuluvuspoliitika põhiprogrammide kasutamist tõestatud uuendustega, eriti nende programmide puhul, mis saavad toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF) ERFi ja Ühtekuuluvusfondi määruse² artiklis 3 määratletud erieesmärkide saavutamiseks, ning tugevdada linnade kui toetusesaajate või vahendajate innovatsioonivõimekust nende fondide haldamisel.

Euroopa linnaarengu algatuse (EUI) ja eelkõige selle uuenduslikke meetmeid käsitleva tegevussuuna (EUI-IA) üks peamisi eesmärke on jätkata linnadega seotud uuenduslike meetmete algatuse raames alustatud toetust, **pakkudes linnaomavalitsustele kogu Euroopas võimalust ja vahendeid, et leida ja katsetada (katseprojektide kaudu) uusi uuenduslikke vastuseid omavahel seotud ja keerukatele kohalikele probleemidele, mis on seotud kestliku linnaarenguga**. EUI-IA kaudu saavad linnaomavalitsused võimaluse katsetada, kuidas uued ja tõestamata lahendused praktikas toimivad ja kuidas need reageerivad tegeliku elu keerukusele. Protsesside ja katsete tulemusi jälgivad teiste riikide partnerlinnad (siirdepartnerid), et toetada ja tugevdada katsetatud uuenduslike lahenduste siiratavust ja jälgendatavust kogu ELis.

Linnaomavalitsused peaksid kasutama EUI-IA pakutavat võimalust proovida uuenduslikke lähenemisviise ja töömeetodeid väljaspool n-ö tavaprojekte (mida saaks rahastada traditsioonilistest rahastamisallikatest, sealhulgas ERFi põhiprogrammidest). EUI-IA võimaldab linnadel muuta ambitsioonikad ja loomingulised ideed prototüüpideks, mida saab katsetada reaalses linnakeskkonnas. Teisisõnu toetab EUI-IA katseprojekte, mis on liiga riskantsed, et neid saaks rahastada traditsioonilistest allikatest, kuna need on väga uuenduslikud ja eksperimentaalsed.

EUI-IA projektid valitakse välja projektikonkursside kaudu ühel või mitmel Euroopa Komisjoni poolt välja pakutud teemal. Euroopa linnaarengu algatuse ERFi eelarve on kokku 450 miljonit eurot, millest 75%

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1058, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32021R1058>. ERFi erieesmärgid, mida soovitakse saavutada, täpsustatakse igas Euroopa linnaarengu algatuse uuenduslike meetmete konkursikutses.

² *Ibidem*.

on ette nähtud EUI-IA tegevussuuna toetamiseks. Iga projekt võib saada maksimaalselt 5 miljonit eurot ERFi kaasrahastust ja projekti rakendamine peaks toimuma maksimaalselt 3,5 aasta jooksul.

Euroopa linnaarengu algatust haldab kaudse juhtimise kaudu Euroopa Komisjoni regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraat (DG REGIO). Euroopa Komisjon on määranud EUI rakendamisel volitatud üksuseks Hauts-de-France'i piirkonna (Prantsusmaa). Volitatud üksuse abistamiseks ja EUI igapäevase juhtimise tagamiseks on loodud EUI alaline sekretariaat.

Käesolevate konkursitingimustega kutsub volitatud üksus toetuskõlblikke asutusi üles esitama projektitaotlusi EUI-IA kolmas taotlusvooru raames. Selle taotlusvooru jaoks on ERFist eraldatud 90 miljoni euro suurune kavandatud eelarve.

Käesolevas dokumendis sätestatakse nõuded ja protsess, mida tuleb järgida EUI-IA kolmas taotlusvooru puhul. Seda tuleks lugeda koos EUI-IA suunisega, töödokumendiga taotlusvormi täitmise kohta ja muude EUI veebisaidil avaldatud konkursikutsega seotud dokumentidega.

2. TOETUSKÕLBLIKUD OMAVALITSUSED – KES SAAVAD TAOTLUSI ESITADA

EUI-IA läbiviimiseks võivad taotleda toetust allpool nimetatud omavalitsused.

- **Esimene kategooria.** Linnaomavalitsus mis tahes kohalikus haldusüksuses, mis on määratletud Eurostati linnastumise määra (DEGURBA) järgi kui linn, väikelinn või eeslinn (vastab Eurostati DEGURBA koodile 1 või DEGURBA koodile 2) ja kus on vähemalt 50 000 elanikku.
- **Teine kategooria.** Linnaomavalitsuste ühendus või rühmitus, millel on kohalikest haldusüksustest koosneva organiseerunud linnastu õiguslik staatus ja mille puhul enamik (vähemalt 51%) elanikest elab kohalikes haldusüksustes, mis on määratletud Eurostati linnastumise määra (DEGURBA) järgi kui linn, väikelinn või eeslinn (vastab DEGURBA koodile 1 või DEGURBA koodile 2) ja kus kokku on vähemalt 50 000 elanikku.
- **Kolmas kategooria.** Linnaomavalitsuste ühendus või rühmitus, millel puudub organiseerunud linnastu õiguslik staatus ja kus kõik osalevad linnaomavalitsused (peamine linnaomavalitsus ja kaasatud linnaomavalitsused) asuvad kohalikes haldusüksustes, mis on määratletud Eurostati linnastumise määra (DEGURBA) järgi kui linn, väikelinn või eeslinn (vastab DEGURBA koodile 1 või DEGURBA koodile 2) ja kus kokku (peamise linnaomavalitsuse ja kaasatud linnaomavalitsuste territooriumil) on vähemalt 50 000 elanikku.

EUI-IA konkursikutse raames saavad taotlusvormi esitada ainult eespool määratletud toetuskõlblikud linnaomavalitsused.

Kohalike haldusüksuste määratlus ja liigitus vastavalt linnastumise määrale ning elanike arvu andmed põhinevad EUI-IA vastavustabelis esitatud tabel (https://www.urban-initiative.eu/sites/default/files/2024-05/EUI-IA_Call_3_Correspondence_table.xlsx). Seda tabelit kasutatakse toetuskõlblikkuse kontrollimisel peamise viitedokumendina. Taotlejatel palutakse vaadata vastavustabelit, et kontrollida oma toetuskõlblikkust ja esitada andmed oma halduspiiridesse kuuluvate kohalike haldusüksuste ja elanike arvu kohta. Enne taotlusvormi täitmist on tungivalt soovitatav teha toetuskõlblikkuse enesehindamine eespool nimetatud vastavustabeli põhjal. Kui EUI-IA vastavustabeli andmetes esineb lünki, vastuolusid või nende tõlgendamisel tekib kahtlusi, soovitakse taotlejatel enne taotlusvormi täitmist ja esitamist võtta ühendust alalise sekretariaadiga. Valikumenetluse käigus kontrollib alaline sekretariaat taotlejate toetuskõlblikkust üksnes taotlusvormil esitatud andmete põhjal. Juhul kui taotleja staatus toetuskõlbliku kandidaadina on ebaselge, teeb alaline sekretariaat koostööd kõigi asjaomaste partneritega, sealhulgas Eurostatiga, et teha kindlaks, kas taotleja on toetuskõlblik.

2.1 ESIMENE KATEGOORIA

- Omavalitsused/linnavolikogud/ringkonnad, mille halduspiirid vastavad ühele kohalikule haldusüksusele. Sellisel juhul peab kohalik haldusüksus liigituma linnastumise määra järgi linnaks, väikelinnaks või eeslinnaks (kood 1 ja/või 2 vastavustabeli veerus „Linnastumise aste”) ja seal peab olema vähemalt 50 000 elanikku.
- Omavalitsused/linnavolikogud, mille halduspiiridesse kuulub mitu kohalikku haldusüksust. See kehtib Portugali, Iirimaa, Kreeka, Malta ja Läti omavalitsuste/linnavolikogude puhul, kus Eurostati määratlus „kohalik haldusüksus” ei vasta omavalitsusele/linnavolikogule, vaid omavalitsuse sisestele üksustele (vallad) või statistilistele üksustele (valimisringkonnad). Sellisel juhul võib omavalitsus/linnavolikogu olla toetuskõlblik ainult juhul, kui sealne elanike arv on kokku 50 000 ja kui enamik (vähemalt 51% elanikest) elab linnastumise määra järgi linnade, väikelinnade või eeslinnade hulka liigitatud kohalikes haldusüksustes (kood 1 ja/või 2 vastavustabeli veerus „Linnastumise aste”).

2.2 TEINE KATEGOORIA

Organiseerunud linnastud, mis on alltoodud kriteeriumidele vastavatest linnaomavalitsustest moodustatud ühendused/rühmitused.

- On ametlikult tunnustatud kohaliku omavalitsuse tasandina (mis erineb piirkondlikust ja provintsi tasandist) siseriikliku õiguse alusel, millega kaasneb omavalitsuse/linnavolikogu kohustus liituda omavalitsusüksuste ülese organisatsiooniga (seetõttu ei kuulu sellesse kategooriasse ühendused, mis on moodustatud vabatahtlikkuse alusel konkreetsel eesmärgil ja/või piiratud ajaks).

- Koosnevad ainult omavalitsustest/linnavolikogudest (seetõttu ei kuulu sellesse kategooriasse ühendused, mis hõlmavad muid institutsioone, nagu ülikoolid, kaubanduskojad jne).
- Omavad riiklikus õiguses kindlaks määratud eripädevusi, mille osalevad omavalitsused on neile delegeerinud EUI-IA projekti jaoks olulistest poliitikavaldkondades. Ühendustel palutakse esitada täpne viide riiklikule õigusraamistikule. Organiseerunud linnastutel on ainupädevus EUI-IA projektiga seotud poliitikavaldkondade kavandamisel ja rakendamisel.
- Omavad konkreetset poliitilist struktuuri (osalevate omavalitsuste kaudse esindatusega) ja haldusstruktuuri (spetsiaalsed töötajad).

EUI-IA raames toetuskõlblikud organiseerunud linnastud on näiteks järgmised.

- Prantsusmaa: Métropoles, Communautés Urbaines, Communautés d'Agglomération, Etablissements Publics Territoriaux (EPT) ja Communautés de Communes.
- Itaalia: Ainult Città Metropolitane ja Unione di Comuni. Juhime tähelepanu, et Consorzi, Gruppi di Azione Locale (GAL), Convenzione dei Comuni või muud organiseerunud linnastud, mida Itaalia riiklike õigusaktide (Testo Unico degli Enti Locali) kohaselt ei käsitleta kohalike omavalitsustena, ei ole toetuskõlblikud.
- Saksamaa: Landkreis.
- Hispaania: Mancomunidades ja Area Metropolitana Barcelona. Juhime tähelepanu, et „Diputaciones provinciales“ (provintsiavalitsused) loetakse provintsi asutusteks ja seetõttu ei tunnistata neid toetuskõlblike organiseerunud linnastutena.
- Portugal: Comunidades Intermunicipais (CIM).

Euroopa territoriaalse koostöö rühmitusi (ETKR), mille partnerlused koosnevad ainult linnaomavalitsustest (nagu eespool määratletud) ja millel on konkreetne pädevus EUI-IA konkursikutsega seotud poliitika kujundamisel ja rakendamisel, käsitatakse organiseerunud linnastutena ja seetõttu võivad nad esitada EUI-IA konkursikutsete raames taotluse peamise või kaasatud linnaomavalitsusena. ETKRid, millega partnerluses on ka teisi organisatsioone (nt liikmesriigid, piirkondlikud omavalitsused, ühendused, ülikoolid jne) ei ole organiseerunud linnastud ja nad ei saa taotleda toetust peamise või kaasatud linnaomavalitsustena, kuid nad võivad ühineda toetuskõlbliku linnaomavalitsuse poolt esitatud ettepanekuga rakenduspartneritena.

EUI-IA raames käsitatakse organiseerunud linnastut kui ühte linnaomavalitsust, mis esindab kõiki osalevaid omavalitsusi/linnavolikogusid. Seetõttu tuleb organiseerunud linnastu poolt esitatud projektiettepanekus tähistada see peamise linnaomavalitsusena. Organiseerunud linnastute toetuskõlblikkuse tuvastamiseks kontrollib alaline sekretariaat, kas elanike koguarv on vähemalt 50 000 ja kas enamik (vähemalt 51% elanikest) elab linnastu alla kuuluvates kohalikes haldusüksustes, mis on linnastumise määra järgi liigitatud linnaks, väikelinnaks või eeslinnaks.

2.3 KOLMAS KATEGOORIA

Kõik linnaomavalitsuste ühendused (riiklikud/piirkondlikud linnaomavalitsuste ühendused, territoriaalsed paktid, arengupiirkonnad jne), samuti üksikud linnaomavalitsused, millel ei ole ametlikke koostöölepinguid, kuid mis soovivad ühiselt taotleda, võivad esitada taotluse, määraotes osalevate valla-/linnaomavalitsuste hulgast ühe peamise linnaomavalitsuse ja nimetades teised kaasatud linnaomavalitsusteks.

Selleks, et olla toetuskõlblikud, peavad kõik osalevad linnaomavalitsused (peamine ja kaasatud linnaomavalitsused), olema tunnustatud kohalike haldusüksustena ja liigitatud Eurostati linnastumise määra järgi linnaks, väikelinnaks või eeslinnaks (DEGURBA kood 1 või DEGURBA kood 2). Linnaomavalitsuste puhul, mille halduspiirid hõlmavad rohkem kui ühte kohalikku haldusüksust, kohaldatakse samu punktis 2.1 kirjeldatud linnastumise määra eeskirju. Peamise linnaomavalitsuse ja kaasatud linnaomavalitsuste suhe ei pea olema taotlusvormi esitamise ajal ametlikult vormistatud. Kui ettepanek kiidetakse heaks ja seda toetatakse, tuleb suhe ametlikult vormistada partnerluslepingu sõlmimise teel (alaline sekretariaat annab peamisele linnaomavalitsusele vastava vormi).

Varasemad kogemused on näidanud, et selliste linnade ühenduste või rühmituste poolt elluviidud üksikprojektid, millel ei ole organiseerunud linnastu staatust ja mis hõlmavad rohkem kui kolme linnaomavalitsust (peamine ja kaasatud linnaomavalitsused), kuid ei ole territoriaalselt ühendatud, võivad kaotada sidususe ja neil on raske saavutada sisukaid tulemusi. Seega on soovitatav, et linnaomavalitsuste ühendused ja/või rühmitused (ilma organiseerunud linnastu staatusega), mis soovivad taotluse esitada, peaksid olema territoriaalselt ühendatud ja püüaksid piirata osalevate linnaomavalitsuste arvu.

2.4 ÜHISED NÕUDED TOETUSKÕLBLIKELE LINNAOMAVALITSUSTELE

Lisaks eespool iga toetuskõlbliku linnaomavalitsuse kategooria kohta esitatud põhimõtetele kehtivad kõikide toetuskõlblike linnaomavalitsuste suhtes EUI-IA raames järgmised põhimõtted.

- Kõik linnaomavalitsused peavad asuma mõnes ELi liikmesriigis.
- EUI-IA konkursikutse raames võivad taotlusvormi esitada ainult eespool määratletud toetuskõlblikud linnaomavalitsused. Taotlusvorm, mille on esitanud rakenduspartner, tunnustatakse toetuskõlbmatuks.
- Linnaomavalitsus (vastavalt eelnevale määratlusele) võib olla projektiettepanekus märgitud ainult peamise ja/või kaasatud linnaomavalitsusena. Rakenduspartnerite kategooria on mõeldud ainult asutustele ja/või organisatsioonidele, mida ei tunnustata EUI-IA raames linnaomavalitsustena.

- Kui uuenduslikud lahendused nõuavad linna- ja maapiirkondade vahelist kokkupuudet või funktsionaalset piirkondlikku lähenemist, on võimalik kaasata linnastumise määra järgi maapiirkondadena määratletud kohalikke haldusüksusi (Eurostati DEGURBA kood 3) rakenduspartneritena. Pange tähele, et nende elanike arvu ei võeta toetuskõlblikkuse miinimumkünnise (50 000) hindamisel arvesse. Taotlusvormis tuleb selgelt esitada ja põhjendada maapiirkonnana määratletud kohalike haldusüksuste kaasamise põhjus.
- Linnaomavalitsus või organiseerunud linnastu võib iga taotlusvooru raames osaleda ainult ühes projektiettepanekus (isegi kui need projektiettepanekud on esitatud sama taotlusvooru eri teemade raames). See reegel kehtib ka kaasatud linnaomavalitsuste suhtes (omavalitsus saab osaleda ainult ühes projektiettepanekus, olgu siis peamise või kaasatud linnaomavalitsusena).
- Linnavalitsused, keda EUI-IA on heakskiidetud projektis eelmise projektikonkursi raames juba toetanud, ei saa uut taotlusvormi esitada.
- Linnaomavalitsused peavad järgima rahastamisest kõrvalejätmise nõudeid (üksikasjad on esitatud allpool punktis 8.5 „Toetuse taotlejate välistamise kriteeriumid“ ja EUI-IA juhendi peatükis 3.3 „Toetuse taotlejate välistamise kriteeriumid“).

Täielikult või osaliselt omavalitsuse/linnavolikogu omanduses olevaid asutusi ja ettevõtteid (nt energia/jäätmekäitluse, majandusarengu, turismi edendamise jms valdkonnas) ei käsitata kohalike haldusüksustena ja seetõttu ei saa neid tunnustada toetuskõlblike linnaomavalitsustena. Sellele vaatamata võivad need organisatsioonid osaleda partnerluses rakenduspartneritena (üksikasjalikumad teavet rakenduspartnerite rollide ja kohustuste kohta on esitatud EUI-IA suuniste jaotises 2.1.2 „Euroopa linnaarengu algatuse tüpoloogia – uuenduslike meetmete partnerid“).

Juhime tähelepanu asjaolule, et organiseerunud linnastu õigusliku staatusega linnaomavalitsuste ühenduste või rühmituste puhul (toetuskõlblike omavalitsuste teine kategooria – vt üksikasjad eespool) loetakse asutus, sealhulgas kõik teised osalevad linnaomavalitsused EUI-IA raames üheks linnaomavalitsuseks ja seega pannakse linnastu kirja peamise linnaomavalitsusena. Linnaomavalitsuste ühenduste või rühmituste puhul, millel puudub organiseerunud linnastu õiguslik staatus (kolmas toetuskõlblike omavalitsuste kategooria – vt üksikasjad eespool), palutakse asjaomastel linnaomavalitsustel määrata üks omavalitsus peamiseks linnaomavalitsuseks ja teised kaasatud linnaomavalitsusteks.

3. KOLMAS EUI-IA TAOTLUSVOORU TEEMADE VALIK

EUI loodi tööriistana, mis toetab ELi linnade tegevuskava rakendamist – see on peamine vahend uue Leipzigi harta rakendamisel. Kooskõlas linnadega seotud uuenduslike meetmete algatuse

lähenemisviisiga korraldatakse EUI-IA taotlusvoore Euroopa Komisjoni poolt määratletud teemadel, lähtudes uuest Leipzigi hartast ja Euroopa Komisjoni prioriteetidest, mis on valdkondadeülese mõõtmega, nagu rohepööre ja digiüleminek. Selleks, et suurendada EUI-IA projektide mõistetavust seoses ühtekuuluvuspoliitikaga ja hõlbustada nende hilisemat skaleerimist ja/või jälgendamist ERFi rahastusega, täpsustatakse EUI-IA projektikonkurssides ka ühtekuuluvuspoliitika erieesmärgid, mida soovitakse konkursiga saavutada. Taotlejad peavad erilist tähelepanu pöörama sellele, et näidata nende katsetamiseks pakutavate lahenduste asjakohasust ühtekuuluvuspoliitika suhtes, pidades silmas esitatud erieesmärgid. Määratletakse ka näitajate loetelu (st selleks, et neid kasutada ja jälgida koos teiste näitajatega, mille projektipartnerid endale kehtestavad), et hõlbustada soovitud mõju mõistmist projekti tasandil ning võimaldada tulemuste koondamist poliitikavaldkonna ja/või EUI-IA tasandil.

Kolmanda projektikonkursi jaoks saavad taotlejad esitada projektitaotlusi, mis keskenduvad ühele kahest teemast: energiasüsteemi ümberkujundamine ja tehnoloogia linnades.

3.1 ENERGIASÜSTEEMI ÜMBERKUJUNDAMINE

TEEMA „ENERGIASÜSTEEMI ÜMBERKUJUNDAMINE“ ÜLDINE MÄÄRATLUS JA TAUST

Energia on vastavalt [Euroopa rohelisele kokkuleppele](#) kesksel kohal Euroopa Liidu üleminekul kliimaneutraalsusele 2050. aastaks. Energeetikasektorit, mis annab üle 75 % kasvuhoonegaaside heitkogustest ELis, kujundatakse põhjalikult ümber kliimaneutraalseks majanduseks.

Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu on samuti tuletanud meelde Euroopa kriitilist sõltuvust fossiilkütustest ja suurt majanduslikku kahju, mida see nappuse korral tekitab, eriti energiast suurel määral sõltuvatele haavatavatele rühmadele ja sektoritele.

Vastukaaluks võttis EL vastu kava „[REPowerEU](#)“, et: i) vähendada energiasäästu kaudu ELi sõltuvust fossiilkütustest; ii) mitmekesistada tarneid ning iii) asendada fossiilkütused kiiresti muude taastuvate ja vähese CO₂ heitega kütuseliikidega.

Komisjon tegi hiljuti ettepaneku lisada puhas ja biotehnoloogia (sealhulgas energia tootmiseks ja tarbimiseks mõeldud) kriitiliste tehnoloogiate hulka, millele rajada Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvormi (STEP)³ osana ELi tööstuslik suveräänsus ja pikemaajaline konkurentsivõime.

EL tugineb põhjalikule õigus- ja poliitikaraamistikule, milles seatakse eesmärgid taastuvenergia kasutamiseks, energiatõhususe jaoks ja hoonete CO₂-heite vähendamiseks. Nende eesmärkide saavutamine nõuab kõigi osalejate pingutusi. Liikmesriike on kutsutud üles töötama 2024. aasta juuniks välja lõplikud ajakohastatud riiklikud energia- ja kliimakavad,⁴ et kirjeldada oma vastavat panust.

³ 29. veebruari 2024. aasta määrus (EL) 2024/795, millega luuakse strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP).

⁴ [Riiklikud energia- ja kliimakavad \(europa.eu\)](#)

Hinnanguliselt on ELi energiasüsteemi ümberkujundamiseks praeguse tasemega võrreldes vaja igal aastal 620 miljardi euro suurust lisainvesteeringut⁵.

Selles kontekstis on ühtekuuluvuspoliitikal oluline roll ja see kõik on suunatud sotsiaalselt õiglase energiasüsteemi saavutamisele. Ajavahemikul 2021–2027 tehakse 33 % Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF) ja 56 % Ühtekuuluvusfondist programmidesse suunatud eraldistest kättesaadavaks investeerimiseks kliimameetmetesse, sealhulgas energia säästmise (eriti hoonetes), säästva linnalise liikumiskeskonna ja kliimamuutustega kohanemise toetamiseks liikmesriikides, piirkondades ja linnades. Üle 15 % nendest vahenditest suunatakse energia säästmiseks, taastuvenergia ja arukate võrkude edendamiseks ning inimeste täiend- ja ümberõppeks rohe- ja digiülemineku tarvis. Lisaks investeerib õiglase ülemineku fond kui uus vahend (mis on loodud tagamaks, et ükski piirkond ei jääks maha) veel 25 miljardit eurot oskustesse ja majanduse mitmekesistamisse, taastuvenergia valdkondade toetamisse ja CO₂-mahukate tööstusharude CO₂ heite vähendamisse söekaevanduspiirkondades ja muudel territooriumidel, kus kliimapöörde negatiivne mõju on kõige suurem. Ühtekuuluvuspoliitika 110 miljardi euro suurune rahastamispakett tervikuna kujutab endast enneolematut võimalust tagada kestlik kurss kliimaneutraalse Euroopa poole⁶.

Õhusaaste, energiavarustuskindluse ja energiavarustuse taskukohasuse ning süsihappegaasivaba ühistranspordi, hoonete ja teenuste kättesaadavuse terviklikuks käsitlemiseks linnapiirkondades on vaja uuenduslike, integreeritud ja sotsiaalselt kaasavaid lahendusi. On oluline siduda energiasüsteemi ümberkujundamine integreeritud lähenemisviisidega väljaspool traditsioonilisi sektoreid (energeetika, transport ja jäätmeäritlus), et tegeleda laiemate ühiskondlike eesmärkidega, nagu aktiivne liikuvus, taskukohane eluase, kütteostuvõime, ringmajandus, rahvatervis ja/või töökohtade ja oskuste edendamine roheüleminekuks.

Teemal „Energiasüsteemi ümberkujundamine“ on EUI eesmärk toetada ülekantavate ja skaleeritavate uuenduslike lahenduste katsetamist tegelikes oludes majanduslikult elujõuliste, nutikamate ja integreeritumate kohalike energiavõrkude jaoks, mis on CO₂-neutraalsed ja lähtuvad nõudlusest, andes samal ajal kodanikele ja sidusrühmadele võimaluse üleminekut kiirendada.

Teema „Energiasüsteemi ümberkujundamine“ toetab mitut ELi poliitikavaldkonda ja algatust (nagu ELi roheline kokkulepe, kava „REPowerEU“, ELi kliimamuutustega kohanemise strateegia, ELi energiatehnoloogia strateegiline kava, ELi saastevabaduse tegevuskava, algatus „Uus Euroopa Bauhaus“, ELi renoveerimislaine strateegia, taskukohase eluaseme algatus, uus Euroopa liikuvuse raamistik, ELi missioonid kliimaneutraalsetes ja arukates linnades ning kliimamuutustega kohanemine, programmi „Horizon Europe“ partnerlus „Ülemineku juhtimine linnades“, ELi linnapeade kliima- ja energiapakt ning arukate linnade väljakutse) ning on nendega tihedalt seotud.

---

⁵ 2023. aasta tulevikusuundade uuring (COM(2023)376, 6.7.2023).

⁶ [#EURegioDataStories – Investeeringute uurimine 2021–2027](#)

Samuti tugineb see ELi energiasüsteemi ümberkujundamise temaatilise partnerluse linnade tegevuskavas sisalduvatele saavutustele ning valdkonna paremaks reguleerimiseks, rahastamiseks ja teadmiste parandamiseks välja töötatud meetmetele⁷.

Euroopa Komisjoni eesmärk on saavutada tasakaalustatud projektide portfelli, mis vastab kõrgeimatele kvaliteedistandarditele, kajastades samas Euroopa linnade geograafilist, ruumilist ja demograafilist mitmekesisust. Eeldatakse, et projektiettepanekud on väga eksperimentaalsed, mistõttu ei rahastata neid tõenäoliselt traditsioonilistest või peamistest rahastamisallikatest.

ASJAKOHAUS JA ROLL LINNAVALITSUSTE JAKS

Linnameetmed on kliimaneutraalsuse saavutamiseks esmatähtsad. Üle 75 % ELi elanikkonnast elab linnapiirkondades ja prognooside kohaselt tõuseb see näitaja 2050. aastaks peaaegu 85 %-ni. Selle tulemusena langeb linnade arvele enamik ELi nõudlusest energia järele, mida toodetakse sageli väljaspool nende piire, ja nende kasvuhoonegaaside heitkogused on kõige suuremad.

Samal ajal on linnadel majandustegevuse, kogukonna kaasamise ja innovatsioonikeskustena head võimalused asuda energiasüsteemi ümberkujundamiseks vajalike lahenduste kasutuselevõtul juhtrolli ning suunata partnerlust kohapealsete teaduslike ekspertteadmiste, kogu energიაvaldkonna osaliste, ettevõtete ja kodanikega, et käivitada koordineeritud meetmed ja muuta tarbijate käitumist.

Oma eelarve- ja regulatiivsete volituste abil kohalikul tasandil saavad linnad suunata maakasutuse ja ruumilise planeerimise arendamist viisil, mis suurendab energiatõhusust kõigis linnapoliitika valdkondades alates säästvast transpordist (nt autovabad tsoonid, ummikutasud) kuni kohaliku taastuvenergia tootmiseni (nt rohevõlakirjad). Nende volitused tulenevad otseselt ka ELi õigusaktidest, näiteks hiljuti läbivaadatud hoonete energiatõhususe direktiivist⁸ ja energiatõhususe direktiivist,⁹ millega nähakse ette kohalike jahutus- ja küttekavade väljatöötamine üle 45 000 elanikuga omavalitsustele.

Samuti võib linnadel kohalike teenusepakkujatena olla suur mõju, kui nad haldavad ja omavalitsuse enda varasid või teevad strateegilisi otsuseid investeerimise kohta nendesse varadesse. Sel moel on neil võimalus otsustada, kuidas vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid, mis tulenevad ühistranspordiparkidest, jäätme- ja reoveekäitlusest, munitsipaalhoonete (sh eluasemete) kütte-/jahutussüsteemidest. Nad saavad võtta keskkonnahoidlike ja uuenduslike riigihangete, energiaauditite või avaliku ja erasektori partnerluse vahendusel kasutusele uusi lähenemisviise.

Linnavalitsustel on hea võimalus kaasata asjaomaseid kohalikke tööstus- ja majandusettevõtjaid. Säästvaid energiasüsteeme tuleb arendada sobivas mastaabis, et teenindada mitut tarbijat ja naabruskonna või piirkonna hooneid. Piirkonna energiahaldusel on oluline roll arukate integreeritud

⁷ <https://www.urbanagenda.urban-initiative.eu/partnerships/energy-transition>

⁸ <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240308IPR19003/energy-efficiency-of-buildings-meps-adopt-plans-to-decarbonise-the-sector>

⁹ 13. septembri 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/1791, mis käsitleb energiatõhusust ja millega muudetakse määrust (EL) 2023/955.

energiasüsteemide loomisel, mis minimeerivad nõudlust primaarenergia järele. Piirkonnad on õige tasand, et kaasata innovatsiooni¹⁰ ja kodanikke ning suunata vahetult energia tarneahela osi (kohalikke turge). Väiksematest (tsentraliseeritud) energia jaotusvõrkudest võiksid selliste uuenduslike ja kaasavate lähenemisviiside näol kasu saada pigem väikesed ja keskmise suurusega linnad kui suuremad linnastud.

Teisest küljest nõuab detsentraliseeritumate ja dünaamilisemate energiasüsteemide ja -tehnoloogiate suunas liikumine üha enam, et linnad ja neid ümbritsevad omavalitsused kavandaksid energianõudluse kujunemist ja selle rahuldamist aja jooksul konkreetsetes piirkonnas ühiselt. Jõudude ühendamise aitab saavutada teatud tüüpi investeeringuteks vajalikku kriitilist massi, et tagada ressursside tõhusam kasutamine ja mastaabisääst, mitmekesistada tarneallikaid ja/või lõimuda paremini suurematesse energiavõrkudesse. Halduspiiride ületamine ja funktsionaalsete linnapiirkondade tasandil tegutsemine on samuti väga oluline, et rahastada ja saavutada puhtamat liikuvust pendelrände tsoonis ning linna ja maapiirkonna vastasmõjus.

Lisaks peavad linnavalitsused harjuma turunduslikuma lähenemisviisiga, et oleks võimalik reklaamida tahke energia kavasid ja projekte paljudele osalistele, sealhulgas kodanikele, kohalikele ettevõtetele, teadlastele, pankadele ja erainvestoritele. Investeeringute kordamise ja suurendamise potentsiaali tugevdamisel tuleb kindlasti kaaluda innovatiivseid rahastamiskavasid, erasektori vahendite ligimeelitamise võimalusi. Sellised algatused nagu ELi linnarahastu¹¹ või arukate linnade turg¹² pakuvad linnade organiseerumisevõimaluste kohta konkreetset praktilist tuge ja nõu.

Eespool öeldut silmas pidades ei tohiks energiasüsteemi ümberkujundamise teemat käsitlevaid projektiettepanekuid töötada välja eraldi keskmise tähtajaga ja pikaajalistest meetmetest, mis on mõeldud energiasüsteemi ümberkujundamise sotsiaal-majanduslike ja keskkonnaprobleemide terviklikuks lahendamiseks, ning need meetmed tuleks lõimida olemasolevatesse strateegilistesse ja süstemaatilistesse lähenemisviisidesse linna keskkonnasäästlikumaks muutmise ja/või kliimaneutraalsuse ja vastupanuvõime suurendamiseks. Sellised lähenemisviisid¹³ võivad hõlmata näiteks ühtekuuluvuspoliitika kestliku linnaarengu strateegiaid¹⁴, ELi linnapeade kliima- ja energiapakti raames välja töötatud kestliku energia ja kliima tegevuskavasid¹⁵, säästva linnalise liikumiskeskonna kavasid, arukate linnade väljakutse kohalikke rohelisi kokkuleppeid¹⁶ või kliimalinnade lepinguid, mille on koostanud ELi kliimaneutraalse ja arukate linnade missiooniga seotud või sellega liitunud linnad¹⁷.

---

¹⁰ Vt lõimitud lähenemisviis plussenergiapiirkondadele osana ELi strateegilise energiakava läbivaatamisest (COM(634) final, 20.10.2023).

¹¹ <https://www.eucityfacility.eu/home.html>

¹² <https://smart-cities-marketplace.ec.europa.eu>

¹³ Strateegiliste/süsteemsete lähenemisviiside loetelu on näitlik.

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määruse (EL) 2021/1058 (mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi) artikkel 11.

¹⁵ <https://eu-mayors.ec.europa.eu/et/home?etrans=et>

¹⁶ <https://www.intelligentcitieschallenge.eu/local-green-deals>

¹⁷ [Kliimaneutraalsed ja arukad linnad – Euroopa Komisjon \(europa.eu\)](https://www.klimaneutralcities.eu/)

Sellist kaasamist asjakohastesse linnastrateegiatesse ja -kavadesse võetakse arvesse projektiettepanekute strateegilisel hindamisel¹⁸.

SISEND LINNAVALITSUSTELE

Taotlejaid kutsutakse üles võtma oma projektiettepanekute koostamisel arvesse allpool loetletud teemasid ja küsimusi, tegemata ettekirjutusi tulemuse suhtes, mis võib olenevalt linnade suuruselt, sisemistest omadustest ja väljakutsetest olla väga erinev. Mitme teema ja probleemiga seotud meetmete integreeritud testimine on käesoleva konkursi teema jaoks samuti võimalik ja tungivalt soovitatav.

- **Energianõudluse minimeerimine** linnades järgmiste meetmete abil:
  - avalike hoonete ja eluasemesektori uuendamine ning muud energeetikameetmed, mis motiveerivad kinnisvaraettevõtteid, ettevõtteid ja/või üksikisikuid tegema sedalaadi investeeringuid, pöörates erilist tähelepanu mahajäänud linnaosadele ja/või haavatavatele leibkondadele, et vähendada kütteostuvõimetust ja energiasüsteemi kiirendatud ümberkujundamise kulusid;
  - ühistranspordi kui sõiduautode alternatiivi CO₂ heite vähendamine linnades, kasutades (eelkõige taastuvenergiast põhineva) elektrifitseerimise, ühenduvuse, automatiseerimise või arukate autoparkide, maanteeliikluse ja energiahalduse ühist potentsiaali. Samuti võiks analüüsida mikromobiilsuse ja liikuvuse kui teenuse (MaaS) valdkonnas tekkivaid lahendusi, uusi tehnoloogiaid ja logistikakeskusi, mille eesmärk on kiirendada üleminekut puhtamatele ja taskukohasematele liikumisviisidele (kõndimine, jalgrattasõit), millega kaasneb täiendav kasu tervise paranemise, ummikute, õnnetuste, müra ja transpordivaesuse kasvu vähendamise näol linnades, samuti koordineeritud CO₂ heite vähendamise meetmeid ja stiimuleid funktsionaalsete linnapiirkondade tasandil, et võimaldada linnavälistel pendeldajatel toetada üleminekut puhtamatele liikumisviisidele ja sellest kasu saada.
- **Kohalike energiaallikate mitmekesistamine**, kasutades maksimaalselt ära sisemist potentsiaali energia tootmiseks taastuvatest allikastest (tuule-, vee-, ookeani-, päikese-, maapõue-, biomassienergia) või kohalikest teisestest energiaallikatest, sealhulgas linnas ja selle ümbruses kättesaadavate mitmesuguste jäätmete ja/või teiseste soojusallikate kasutamise ja taaskasutamise teel, kõrvaldades ringluse ja ressursitõhususe tõkked.
- **Arukate ja integreeritud kohalike energiasüsteemide kasutuselevõtt**, edendades uuenduslikke energiasalvestus- ja -tarnimismeetodeid välistest allikatest sõltuvuse vähendamiseks ja/või hoonete ja transpordi energiasüsteemide vahelise koostoime suurendamine arukate (elektri- või

---

¹⁸ Lisateavet valikumenetluse kohta leiate taotlejatele mõeldud [EUI-IA suuniste](#) jaotisest 3.2.

soojus-) võrkude abil või positiivsete energiapiirkondade mudeli edasise katsetamise ja laiendamise teel¹⁹.

- **Mitme sidusrühma ja kodanike maksimaalne kaasamine**, töötades välja stiimuleid ja/või uuenduslikke toetuskavasid ja/või ärimudeleid energiakogukondade²⁰ arendamiseks ning muid selliseid meetodeid, mis võimaldavad eri klientidel saada energiat „tootvateks tarbijateks“, st olla kohalikul turul nii tarbijad kui ka energiatootjad. Ühise osaluse ja käitumise muutuste kiirendamiseks võiks kaaluda ka digilahendusi (nutirakendused, andmete jagamine).
- **Töökohtade ja oskuste edendamine energiasüsteemi ümberkujundamiseks**, tuvastades ja kõrvaldades kohalikel tööturgudel puhta transpordi ja energiaspektori kvalifitseeritud töötajate puuduse ja/või uurides uute kestlike toodete, uuenduslike töökohtade ning täiustatud teadmiste ja oskuste potentsiaali, mida ümberkujundamine võib võimaldada. Eelkõige võiks kaaluda sotsiaalset innovatsiooni, mis toob kaasa kõige haavatavamate isikute tööalase konkurentsivõime ja/või lähiteenuste, toodete kvaliteetse ringlussevõtu parandamise, korduskasutamise ja/või turustamisega tegelevate idufirmade (sealhulgas mikroettevõtete) õitsengu.

ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKA EESMÄRGID

- Erieesmärk 2.1: keskkonnahoidlikum Euroopa, „*energiatõhususe edendamine ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine*“,
- erieesmärk 2.2: keskkonnahoidlikum Euroopa, „*taastuenergia edendamine kooskõlas direktiiviga (EL) 2018/2001, sealhulgas selles sätestatud säästlikkuse kriteeriumidega*“,
- erieesmärk 2.3: keskkonnahoidlikum Euroopa, „*arukate energiasüsteemide, nutivõrkude ja aruka energiasalvestuse väljatöötamine väljaspool üleeuroopalist energiavõrku (TEN-E)*“,
- erieesmärk 2.6: keskkonnahoidlikum Euroopa, „*ring- ja ressursitõhusale majandusele ülemineku edendamine*“,
- erieesmärk 2.8: keskkonnahoidlikum Euroopa, „*säästva mitmeliigilise linnalise liikumiskeskonna edendamine osana üleminekust CO₂-neutraalsele majandusele*“;

¹⁹ Euroopa linnaarengu ühise kavandamise algatuse „Positiivsed energiapiirkonnad ja energiapaindlikud linnapiirkonnad kestliku linnaarengu nimel“ raames välja töötatud määratluse kohaselt: „*Positiivsed energiapiirkonnad on energiatõhusad ja energiapaindlikud linnapiirkonnad või ühendatud hoonete rühmad, mis tekitavad kasvuhoonegaaside nullnetoheidet ja juhivad aktiivselt iga-aastast kohalikku või piirkondlikku taastuenergia ületootmist. Need nõuavad erinevate süsteemide ja infrastruktuuride integreerimist ning hoonete, kasutajate ja piirkondlike energia-, liikuvus- ja IKT-süsteemide vahelist suhtlust, tagades samal ajal energiavarustuse ja hea elu kõigile kooskõlas sotsiaalse, majandusliku ja keskkonnakestlikkusega.*“

²⁰ 2019. aastal vastu võetud [paketiga „Puhas energia kõikidele eurooplastele“](https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/energy-communities_en) võttis EL oma õigusaktides kasutusele energiakogukondade mõiste, eelkõige kodanike energiakogukondade ja [taastuenergiakogukondadena](https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/energy-communities_en).

- erieesmärk 5.1: kodanikele lähemal olev Euroopa, „tervikliku ja kaasava sotsiaalse, majandusliku ja keskkonnavalitsemise arengu, kultuuri, looduspärandi, säästva turismi ja julgeoleku soodustamine linnapiirkondades“.

TULEMUSNÄITAJAD JA VÄLJUNDNÄITAJAD

Projektiettepanekute puhul hinnatakse muude kriteeriumide hulgas võimalust saavutada usaldusväärseid tulemusi ja nende tulemuste mõõtmise metoodika usaldusväärsust.

Eelkõige „Energiasüsteemi ümberkujundamise“ teema kontekstis kutsutakse linnavalitsusi üles määratlema näitajaid, mis hõlmavad terviklikult omavahel seotud kaasnevaid hüvesid (nt õhu kvaliteet, kliimamuutustele vastupanu võime, tööhõive, kaasavus), mida nende projektiettepanekud tootsid.

Linnavalitsused võivad oma taotlustes viidata mis tahes allpool loetletud näitajale, kui see on nende projektiideede jaoks asjakohane. Loetelu ei ole kohustuslik ega ammendav. See sisaldab näitajaid, mis ei ole otseselt seotud energiasüsteemi ümberkujundamise sisuga, kuid mis võivad aidata väljendada käegakatsutavaid tulemusi ja on seega kaalumist väärt. Selliseid näitajaid peaksid täiendama konkreetse projektiga seotud näitajad.

Linnavalitsustele jääb vabadus määratleda oma projektipõhised näitajad, võttes samal ajal arvesse loetletud näitajaid, et kajastada kõige selgemal ja veenvamal viisil muudatusi, mida nende projektiga on lootust saavutada.

Väljundnäitajad

- Väljatöötatud uued tooted ja teenused (*mõõtühik*: uued tooted/teenused).
- Toetatud taristu (uus, renoveeritud, ümber ehitatud või moderniseeritud) (*mõõtühik*: toetatud taristud).
- Välja arendatud ja/või toetatud uued seadmed (*mõõtühik*: uued seadmed).
- Toetatud inimesed (koolitatud, täiendatud oskustega, saatjaga või abistatud) (*mõõtühik*: isikud).
- Teadusasutustega koostööd tegevad ettevõtted (*mõõtühik*: teadusasutustega koostööd tegevad ettevõtted).
- Toetatud ettevõtted (millest: mikro-, väikesed, keskmise suurusega, suured) (*mõõtühik*: ettevõtted).
- Elanikkond, kes on kaasatud projektidesse, mis toimuvad tõrjutud kogukondade, väikese sissetulekuga leibkondade ja ebasoodsas olukorras olevate rühmade sotsiaal-majandusliku kaasamise integreeritud meetmete raames (*mõõtühik*: isikud).
- Paranenud energiatõhususega üldkasutatavad hooned (*mõõtühik*: ruutmeetrid).

- Paranenud energiatõhususega eluruumid (*mõõtühik*: eluruumid).
- Taastuenergia täiendav tootmisvõimsus (millest nt elekter, soojusenergia) (*mõõtühik*: MW).
- Uued või täiustatud kaugkütte- ja kaugjahutusvõrgu liinid (*mõõtühik*: km).
- Toetatavad taastuenergiakogukonnad (*mõõtühik*: taastuenergiakogukonnad).
- Lahendused elektrienergia salvestamiseks (*mõõtühik*: MWh).
- Paigaldatud õhusaaste seiresüsteemid (*mõõtühik*: süsteemide arv²¹).
- Nutikate energiasüsteemide digitaalsed juhtimissüsteemid (*mõõtühik*: süsteemi komponendid).
- Projekti ettevalmistamisse ja kaasrakendamisse kaasatud sidusrühmad (*mõõtühik*: sidusrühmade osalemine).
- Projekti ettevalmistamisse ja kaasrakendamisse kaasatud kodanikud (*mõõtühik*: isikud).

Tulemusnäitajad

- Toetatud üksustes loodud töökohad (*mõõtühik*: täistööajale taandatud töötajate arv aastas).
- Uute ja täiendatud digiteenuste, toodete ja protsesside kasutajad (*mõõtühik*: kasutajaid/aastas).
- VKE-d, kes võtavad kasutusele toote-, protsessi-, turundus- või korralduslikke uuendusi (*mõõtühik*: ettevõtted).
- Kaubamärgi ja disainilahenduse registreerimise taotlused (*mõõtühik*: kaubamärgi ja disainilahenduse registreerimise taotlused).
- Aastane energia lõpptarbimise vähenemine (*mõõtühik*: vähenemise protsent võrreldes eelmise aastaga).
- Toodetud taastuenergia kogumaht (millest nt elekter, soojusenergia) (*mõõtühik*: MWh/aastas).
- Kasvuhoonegaaside hinnangulised heitkogused (*mõõtühik*: CO₂ ekvivalenttonni aastas).
- Õhukvaliteedi paranemine (*mõõtühik*: tahkete peenosakeste (PM_{2,5}) kontsentratsioon).
- Nutikate energiasüsteemidega ühendatud kasutajad (*mõõtühik*: lõppkasutajaid/aastas)

---

²¹ Mõõtejaamad peavad vastama ELi puhta õhu õigusaktides (täpsemalt 2008/50 ja 2004/107) sätestatud kvaliteedinõuetele ning neist tuleb nõuetekohaselt teatada Euroopa Keskkonnaametile kooskõlas otsusega 2011/850.

- Uue või ajakohastatud ühistranspordi kasutajate arv aastas (*mõõtühik*: lõppkasutajaid/aastas).
- Aktiivse liikuvuse võimalusi kasutava elanikkonna kasv (*mõõtühik*: kohaliku elanikkonna protsent).
- Kohalike kogukondade kaasamisel saavutatud osalustase (teave, konsulteerimine, koosloomine, kaasotsustamine) (*mõõtühik*: kaasatud kohaliku elanikkonna protsent).

3.2 TEHNOLOOGIA LINNADES

TEEMA „TEHNOLOOGIA LINNADES“ ÜLDINE MÄÄRATLUS JA TAUST

Üks Euroopa Komisjoni kuuest prioriteedist²² on tagada, et digitehnoloogia teeniks jätkusuutlikku majanduskasvu, parandaks elukvaliteeti ja kindlustaks Euroopa juhtpositsiooni maailmamajanduses. Arenevad tehnoloogiad võivad olla oluline vahend kaasavate, ohutamate, vastupidavate ja jätkusuutlike linnade arendamisel.

Innovatsioon ja eriti selle uus süvatehnoloogia innovatsioonilaine on ELi vastus ülemaailmsele kohustusele vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid, muuta meie majandus digitaalsemaks ning tagada Euroopa toidu-, energia- ja toorainejulgeolek. Euroopa uues innovatsioonikavas²³ nähakse ette meetmed linnade ja piirkondade kaasamiseks piirkondlike innovatsiooniorgude kaudu, et kiirendada süvatehnoloogilise innovatsiooni kasutuselevõttu.

ELi eesmärk on inimkeskne ja jätkusuutlik visioon digitaalsest ühiskonnast, mis suurendab kodanike ja ettevõtete mõjuvõimu. Mitut riiki hõlmavaid projekte toetatakse 2030. aasta programmist „Digitaalne Euroopa“²⁴, et suurendada Euroopa digitaalset suutlikkust ja suutlikkust, mis keskendub neljale temaatilisele eesmärgile: digioskused, digitaalne taristu, ettevõtete digitaalne ümberkujundamine ja avalike teenuste digiteerimine.

Vastupidava Euroopa digikümneni²⁵ ülesehitamiseks peaksid haldusasutused, kodanikud ja ettevõtted saama turvaliselt ja kaitstuna kasutada tehisintellekti eeliseid. Euroopa tehisintellekti strateegia eesmärk on muuta EL tehisintellekti maailmatasemel keskuseks ning tagada tehisintellekti inimkesksus ja usaldusväärsus. Selline eesmärk kujundatakse konkreetsete eeskirjade ja meetmete abil Euroopa käsituseks tipptasemel ja usaldusväärsest tehnoloogiast.

Tehisintellekti kõrval võimaldab esemevõrk (IoT) meil ühendada füüsilist ja virtuaalset maailma. See pakub uuenduslikke lahendusi ja võimaldab meil luua nutikeskkondi. Esemevõrgu tehnoloogiad on maailmamajanduse digitaalsel ümberkujundamisel esirinnas. Esemevõrgu anduritelt kogutud andmeid

²² [Prioriteedid 2019–2024 – Euroopa Komisjon \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/e300042c-325d-4f40-b03d-60901691111c/files/asset_data/1/2019-2024%20-%20European%20Commission%20priorities.pdf)

²³ [Uus Euroopa innovatsioonikava – Euroopa Komisjon \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/e300042c-325d-4f40-b03d-60901691111c/files/asset_data/1/2020-2025%20-%20European%20Innovation%20Strategy.pdf)

²⁴ [Programm „Digitaalne Euroopa“ | Euroopa digituleviku kujundamine \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/e300042c-325d-4f40-b03d-60901691111c/files/asset_data/1/2020-2025%20-%20European%20Digital%20Compass.pdf)

²⁵ [Euroopa digikümneni | Euroopa digituleviku kujundamine \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/e300042c-325d-4f40-b03d-60901691111c/files/asset_data/1/2020-2025%20-%20European%20Digital%20Compass.pdf)

saab jälgida ja edastada kesksüsteemi, et käivitada tegevus, saada ülevaade või reageerida teisele ühendatud objektile, mis asub sadade kilomeetrite kaugusel.

Andmed on veel üks oluline digimaailma ressurss, millel on suur potentsiaal majanduskasvuks, konkurentsivõimeks, innovatsiooniks, töökohtade loomiseks ja ühiskonna arenguks üldiselt. Andmepõhiste rakenduste arendamine annab haldusasutustele, kodanikele ja ettevõtetele mitmesuguseid eeliseid: parem poliitika kujundamine ja avalikud teenused, parem tervishoid, uued tooted ja teenused, vähendades samal ajal avalike teenuste kulusid ning parandades nende kestlikkust ja tõhusust.

Sellega seoses soodustavad Ühtekuuluvusfondid kaasava digiühiskonna arendamist, kus kodanikud, teadusasutused, ettevõtted ja haldusasutused kasutavad täielikult ära digiteerimisest tulenevaid võimalusi. Tõhus e-valitsus riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil hõlmab vahendite väljatöötamist ning organisatsiooni ja protsesside ümbermõtestamist, et pakkuda avalikke teenuseid tõhusamalt, lihtsamalt, kiiremini ja odavamalt. Eelkõige saab digi- ja telekommunikatsioonitehnoloogiat kasutada traditsiooniliste võrkude ja teenuste täiustamiseks kohalike kogukondade hüvanguks, arendades selliseid projekte nagu näiteks arukad linnad ja külad.

Ühtekuuluvuspoliitika raames pööratakse erilist tähelepanu keskkonna- ja kliimaprobleemide lahendamisele, eelkõige kliimanetraalsele majandusele üleminekule 2050. aastaks, digitehnoloogia potentsiaali ärakasutamisele innovatsiooni eesmärgil ning funktsionaalsete linnapiirkondade arengu toetamisele²⁶.

Ühtekuuluvuspoliitika on juba üle kümne aasta aidanud kaasa Euroopa jõupingutustele võtta majanduskasvu ja jätkusuutlikkuse eesmärkide saavutamiseks kasutusele digitehnoloogia. Perioodiks 2021–2027 on ühtekuuluvuspoliitikas kavandanud üle 40 miljardi euro investeringuid digiteerimisse ERFi, ESF+, Ühtekuuluvusfondi, Interregi ja õiglase ülemineku fondi rahastatavate 2021–2027 programmide raames.

Teema „Tehnoloogia linnades“ raames on EUI eesmärk toetada uutel tehnoloogiatel põhinevate uuenduslike lahenduste katsetamist tegelikus elus, et pakkuda kodanikele paremaid teenuseid ja/või suurendada kohalike omavalitsuste suutlikkust neid teenuseid pakkuda, kasutades eksperimente, mida saaks ühtekuuluvuspoliitika investeringute abil laiemal tasandil korrata.

Teema „Tehnoloogia linnades“ aitab kaasa mitmele ELi poliitikavaldkonnale ja algatusele, nagu ELi roheline kokkulepe, digiajastule vastav EL, ELi kliimanetraalsed ja arukad linnad, ELi julgeolekuliidu strateegia, ELi küberturvalisuse strateegia, algatus „Uus Euroopa Bauhaus“, talentide rakendamine Euroopa piirkondades, täisväärtusliku eluperioodi pikendamist käsitlev Euroopa innovatsioonipartnerlus, ning on nendega seotud.

---

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määruse (EL) 2021/1058 (mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi) artikkel 11.

Samuti tugineb see ELi digiülemineku temaatilise partnerluse linnade tegevuskavas sisalduvatele saavutustele ning valdkonna paremaks reguleerimiseks, rahastamiseks ja teadmiste parandamiseks välja töötatud meetmetele²⁷.

Euroopa Komisjoni eesmärk on saavutada tasakaalustatud projektide portfelli, mis vastab kõrgeimatele kvaliteedistandarditele, kajastades samas Euroopa linnade geograafilist, ruumilist ja demograafilist mitmekesisust. Eeldatakse, et projektiettepanekud on väga eksperimentaalsed, mistõttu ei rahastata neid tõenäoliselt traditsioonilistest või peamistest rahastamisallikatest.

ASJAKOHAUS JA ROLL LINNAVALITSUSTE JAKS

Linnad on pluralismi, loovuse ja solidaarsuse paigad. Kultuurilised ja poliitilised traditsioonid on olnud aluseks demokraatlikele õigusi ja väärtusi peegeldavate linnade arengule. Linnad on ka uute probleemide lahendamise laborid ja sotsiaalse innovatsiooni katselavad.

Linnad seisavad silmitsi arvukate ja üha keerukamate väljakutsetega, kuid neil on ka uued tehnoloogilised vahendid probleemide paremaks lahendamiseks. Tehnoloogia, andmetel ja teabel on kodanike elus üha olulisem roll ja need muudavad meie ühiskonna võimudünaamikat. Linnad on selles tehnoloogilises muutuses eesliinil. Tänu oma tiheda asustuste ja taristuga erilisele ökosüsteemile on linnad põhikohad uute tehnoloogiate rakendamiseks ning andmete tootmiseks, kogumiseks ja jagamiseks, et optimeerida uute tehnoloogiate eeliseid mitme sidusrühma poolt.

Uute tehnoloogiate potentsiaal on piiritu, aidates linnadel tõhustada avalikke teenuseid, suhelda paremini kohalike ettevõtete ja kodanikega ning aidata neil osaleda (aktiivne ja osalusdemokraatia), suurendada tootlikkust ja lahendada kestlikkuse probleeme.

Luues uuenduslikke ja kaasavaid linnakogukondi uute tehnoloogiate katsetamiseks ja kasutamiseks linna paremaks juhtimiseks, võiks linna ökosüsteemis tekitada uue dünaamika, vahendid ja protsessid, mis vastavad linna tuvastatud erivajadustele ja/või mis on koosloodud kohalikes ja piirkondlikes innovatsiooniklastrites või digikeskustes.

Hiljutine odavamate andurite väljaarendamine koos mobiilse ja kiire interneti leviku ning arvutitehnoloogia miniaturiseerimisega on avanud tee uuele tehnoloogilisele revolutsioonile. Esemevõrk (IoT), tehisintellekt (TI), kõrge resolutsiooniga globaalne asukoha määramise süsteem (GPS), suurandmed, plokiahela tehnoloogia, virtuaalne ja liitreaalsus (AR/VR), sisseehitatud tehisintellekti aluskomponentide ning virtuaalse ja liitreaalsusega digiteisikud ning uued ehitusmaterjalid ja -tehnikad muudavad eelduste kohaselt linnade põhilisi funktsionaalseid elemente ning meie kodanike eluviisi ja suhtlemist linnapiirkondades.

Selles kontekstis peaksid kohalikud omavalitsused keskenduma uute, kodanikukesksete lahenduste leidmisele, mis vastavad kogukonna vajadustele ja kohalikele majanduslikele, sotsiaalsetele ja keskkonnavalastele väljakutsetele, tagades samal ajal isikuandmete kaitse ja turvalisuse. Need

---

²⁷ <https://www.urbanagenda.urban-initiative.eu/partnerships/digital-transition>

linnakeskkonnas kasutatavad tehnoloogiad peavad töötama sujuvalt koos ja olema kaasavad kõikide kodanike hüvanguks.

Uute tehnoloogiate abil kogutud kohalike andmete avaliku kontrolli ja omandiõiguse küsimusi tuleks hoolikalt ja läbipaistvalt hinnata, eriti juhtudel, kui teenused on delegeeritud kolmandatele isikutele, kes võivad sellist teavet väärkasutada. Kogukonna hüvanguks loodud rakendused peaksid olema tasuta, avatud lähtekoodiga ja kasutajasõbralikud. Tehnoloogiad on iseenesest neutraalsed, kuid tegeliku mõju linnaelule määrab nende haldamise viis.

Projektiettepanekuid teemal „Tehnoloogia linnades“ ei tohiks seetõttu töötada välja taotlejalinnade keskmise ja pikema perspektiivi eesmärkidest eraldi, nagu on väljendatud näiteks ühtekuuluvuspoliitika kestliku linnaarengu strateegiates²⁸ või mis tahes muus linna tasandi strateegiadokumendis. Sellist kaasamist asjakohastesse linnastrateegiatesse ja -kavadesse võetakse arvesse projektiettepanekute strateegilisel hindamisel²⁹.

SISEND LINNAVALITSUSTELE

Taotlejaid kutsutakse üles võtma oma projektiettepanekute koostamisel arvesse allpool loetletud teemasid ja küsimusi, tegemata ettekirjutusi tulemuse suhtes, mis võib olenevalt linnade suuruselt, sisemistest omadustest ja väljakutsetest olla väga erinev. Mitme teema ja probleemiga seotud meetmete integreeritud testimine on käesoleva konkursi teema jaoks samuti võimalik ja tungivalt soovitatav.

- **Paremate ja kohandatud avalike teenuste tagamine**, hõlbustades juurdepääsu kvaliteetsetele teenustele, vähendades kodanike halduskoormust, luues uusi kohanduvaid teenuseid, parandades avaliku infrastruktuuri haldamist, suurendades läbipaistvust ja tõhusust, tagades reaajas teabevahetuse kasutajatega, vähendades kulusid, tehingu aega ja vigu. Rõhku tuleb panna haldustoimingute kulude vähendamisele, toimingute automatiseerimisele, kiirendamisele ja lihtsustamisele. Digilõhe ületamiseks peavad kõik kavandatavad muudatused toetama digiülemineku kõige haavatavamaid osalisi.
- **Mitmetasandilise ja mitut sidusrühma kaasava valitsemise tugevdamine, tõhusa osalusdemokraatia tagamine ning innovatsiooni ja konkurentsivõime ergutamine**, suurendades kohalike sidusrühmade ja kodanike arvu, kes on aktiivselt ja struktuurselt kaasatud strateegilisse planeerimis- ja otsustusprotsessi, kuid tõhustades ka näiteks koosprojekteerimise ja -loomise meetodeid, et lisada sooline võrdõiguslikkus linnaplaneerimisse; arendades välja organisatsioonilise, regulatiivse ja juhtimisstruktuuri, mis loob keskkonna ja tingimused innovatsioonikultuuri toetamiseks ning linnade, ülikoolide ja kohalike ettevõtete partnerluse hõlbustamiseks, et luua/tõhustada innovatsiooni ja aruka spetsialiseerumise dünaamikat. Arukate kogukondade AR/VR digitaalset mestimist võiks kasutada ka teadlike otsustusprotsesside

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määruse (EL) 2021/1058 (mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi) artikkel 11.

²⁹ Lisateavet valikumenetluse kohta leiab taotlejatele mõeldud [EUI-IA suuniste](#) punktist 3.2.

võimaldamiseks täiustatud modelleerimistehnikate ja loomulike immersiiivliideste kaudu, mis annavad linnade sidusrühmadele ja kodanikele lisavõimalusi (CitiVERSE).

- **Digiülemineku, kohalike andmete kogumise ja jagamise juhtimine, tagades samal ajal andmekaitse kõrgeimad standardid**, uurides, kuidas linnad saavad koguda, kasutada, salvestada ja jagada järgmise tasandi andmeid suurema detailsusega, et soodustada ja parandada teenuste osutamist oma kodanikele, aidata kaasa andmehalduspõhisele otsustusprotsessile, toetada kohalikku majandusarengut ja innovatsiooni, kõige haavatavamate rühmade õpet ja ümberõpet, edendada töökohtade loomist ja uute ettevõtete asutamist ning meelitada ligi ja hoida talente.
- **Ruumilise planeerimise ja maakasutuse ning tööstusmaa eraldamise täiustamine**, kasutades linna ja linnalähedaste alade harmoonilise ja optimaalse arengu tagamiseks strateegilises ja ruumilises planeerimises tehnoloogiat. Linnad peavad leidma uuenduslikke viise uute tehnoloogiate kasutamiseks, et saavutada optimaalne tasakaal vajaduste vahel, mis on seotud maakasutuse eri otstarvetega (nagu elamumajandus, tööstuspiirkondade ruumiline aktiveerimine, mahajäetud tööstusalade tervendamine ja rekonstrueerimine, avalik ruum, sotsiaalteenused).
- **Paremate teenuste, e-juurdepääsetavuse ja füüsilise ligipääsetavuse ning puuetega inimeste ja eakamate inimeste kaasamise tagamine**, suurendades aktiivset osalemist linna juhtimissüsteemis, kogudes ja analüüsides konkreetseid andmeid kohalike erivajaduste ja kogemuste kohta, et kujundada/kohandada kohaliku poliitikat, eraldada vahendeid, parandada teenuseid ja luua kohandatud nutikaid tänava- ja/või taristuseadmeid/mööblit võrdse juurdepääsu tagamiseks linnaruumile, ühistranspordile ja/või hoonetele; töötades välja tasuta ja avatud lähtekoodiga kasutajasõbralikke mobiilirakendusi, mida on võimalik kasutada eri puute puhul (nt ekraanilugejad, häälkäsud, suured fondid). Kavandatavad projektid peaksid toetama puuetega inimeste lõimimist ja aktiivsena vananemise poliitikat, pöörates erilist tähelepanu tööturule kaasamise, elukestva õppe ja talentide hoidmise meetmetele.
- **Ohutud, turvalised ja vastupidavad linnad**, kujundades linnaruumi haavatavuse hindamise ja stsenaariumide alusel ümber kodanike kaitsmiseks kliimamuutuste ja muude ohtude eest, pakkudes välja uusi uuenduslikke, ka elutähtsate taristute ja avalike ruumide vastupidavust toetavaid teenuseid, taristut ja seadmeid, töötades välja ja kasutades ennetus- ja kriisiohjekavasid ja -tehnikaid, millega kaasnevad erikoolitused kohalikele praktikutele ja kodanike teadlikkuse tõstmise tehnikad; suurendades kohalike ametiasutuste suutlikkust võidelda koostöös kodanike ja sidusrühmadega organiseeritud (küber)kuritegevuse vastu.

ELi linnade ohutuse, turvalisuse ja vastupidavuse suurendamiseks analüüsimist vajavate eri valdkondade hulgast võiksid taotlejad kaaluda järgmisi:

- **loodusõnnetuste ja inimtegevusest tingitud kataastroofide** (tööstusriskid, äärmuslikud ilmastikutingimused, maastikupõlengud, maavärinad, rahvatervise riskid, julgeolekuohud) **ennetamise ja leevendamise tugevdamine linnapiirkondades**, integreerides tehnoloogiad prognoos-ja ennetusstrateegiatesse, kavadesse ja projektidesse, mida kasutatakse uute võimalustena eri stsenaariumide loomiseks, keskkonna- ja kliimaprobleemide ja

majandusriskide ning nendega seotud sotsiaalsete muutuste ja terviseprobleemide ennetamiseks;

- **toiduga kindlustatuse tagamine linna- ja funktsionaalsetes piirkondades:** kliimamuutuste ja bioloogilise mitmekesisuse kriisi suurenenud mõju arvestades on linnadel „toidukeskkonna“ kujundamisel oluline roll. Uusi tehnoloogiaid võiks linnapiirkondades kasutada viisil, mis võib luua uuenduslikke, kaasavaid ja integreeritud viise kohalike põllumajandustootjatega suhtlemiseks, et luua jätkusuutlike ja vastupidavate toidusüsteemide jaoks funktsionaalseid alasid.
- **Küberturvalisus:** lisades strateegilise prognoosimise ja ennetava küberturvalisuse riskijuhtimise protsessid oma kavadesse ja projektidesse, mis on mõeldud uute tehnoloogiatega integreerimiseks oma taristusüsteemidesse; juhtides ennetavalt IKT-tarneaahela riski mis tahes uue tehnoloogia kasutamisel linnade taristus ja/või teenustes. Küberturvalisuse tagamine linnades aktiivselt kodanikke kaasates nõuab mitmetahulist lähenemist, mis võtab nõuetekohaselt arvesse haridust ja teadlikkuse suurendamist, keskendudes kõige haavatavamatele rühmadele.

ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKA EESMÄRGID

- Erieesmärk 1.1: konkurentsivõimelisem ja arukam Euroopa, „teadus- ja innovatsioonivõime ning kõrgetasemeliste tehnoloogiate kasutuselevõtu arendamine ja suurendamine“.
- Erieesmärk 1.2: konkurentsivõimelisem ja arukam Euroopa, „digitaliseerimisest kasu toomine kodanike, ettevõtjate, teadusasutuste ja avaliku sektori asutuste jaoks“.
- Erieesmärk 1.4: konkurentsivõimelisem ja arukam Euroopa, „aruka spetsialiseerumise, tööstusliku ülemineku ja ettevõtluse oskuste arendamine“.
- Erieesmärk 1.5: konkurentsivõimelisem ja arukam Euroopa, „digitaalse ühenduvuse suurendamine“.
- Erieesmärk 2.4: keskkonnahoidlikum Euroopa, „kliimamuutustega kohanemise ja katastroofiriski ennetamise ning vastupanuvõime edendamine, võttes arvesse ökosüsteemipõhiseid lähenemisviise“.
- Erieesmärk 4.1: sotsiaalsem ja kaasavam Euroopa, „tööturgude tulemuslikkuse ja kaasavuse ning kvaliteetsetele töökohtadele juurdepääsu parandamine sotsiaalse taristu arendamise ja sotsiaalmajanduse edendamise kaudu“.
- Erieesmärk 4.2: sotsiaalsem ja kaasavam Euroopa, „hariduse, koolituse ja elukestva õppe valdkonna kaasavatele ja kvaliteetsetele teenustele võrdse juurdepääsu parandamine, arendades juurdepääsetavat taristut, sealhulgas tugevdades vastupidavust seoses kaug- ja e-õppe ja -koolitusega“.
- Erieesmärk 4.3: sotsiaalsem ja kaasavam Euroopa, „tõrjutud kogukondade, madala sissetulekuga leibkondade ja ebasoodsas olukorras olevate rühmade, sealhulgas erivajadustega inimeste sotsiaal-

majandusliku kaasamise edendamine integreeritud meetmete, muu hulgas eluaseme- ja sotsiaalteenuste kaudu".

- Erieesmärk 5.1: kodanikele lähemal olev Euroopa, „*tervikliku ja kaasava sotsiaalse, majandusliku ja keskkonnavalase arengu, kultuuri, looduspärandi, säästva turismi ja julgeoleku soodustamine linnapiirkondades*".

TULEMUSNÄITAJAD JA VÄLJUNDNÄITAJAD

Projektiettepanekute puhul hinnatakse muude kriteeriumide hulgas võimalust saavutada usaldusväärseid tulemusi ja nende tulemuste mõõtmise metoodika usaldusväärsust.

Eelkõige teema „Tehnoloogia linnades" kontekstis kutsutakse linnavalitsusi üles määratlema näitajaid, mis hõlmavad terviklikult omavahel seotud kaasnevaid hüvesid (nt toetatud ettevõtted, kodanike kaasamine, töökohad ja tööjõud, koolitatud kohalikud osalejad või kodanikud jne), mida nende projektiettepanekud tootsid.

Linnavalitsused võivad oma taotlustes viidata mis tahes allpool loetletud näitajale, kui see on nende projektiideede jaoks asjakohane. Loetelu ei ole kohustuslik ega ammendav. See sisaldab näitajaid, mis ei ole otseselt seotud teema sisuga, kuid mis võivad aidata väljendada käegakatsutavaid tulemusi ja on seega kaalumist väärt. Selliseid näitajaid peaksid täiendama konkreetse projektiga seotud näitajad.

Linnavalitsustele jääb vabadus määratleda oma projektipõhised näitajad, võttes samal ajal arvesse loetletud näitajaid, et kajastada kõige selgemal ja veenvamal viisil muudatusi, mida nende projektiga on lootust saavutada.

Väljundnäitajad

- Projekti ettevalmistamisse ja kaaserakendamisse kaasatud kodanikud (*mõõtühik: isikud*).
- Teadusasutustega koostööd tegevad ettevõtted (*mõõtühik: teadusasutustega koostööd tegevad ettevõtted*).
- Toetatud ettevõtted (millest: mikro-, väikesed, keskmise suurusega, suured) (*mõõtühik: ettevõtted*).
- Toetatud uued ettevõtted (*mõõtühik: uued ettevõtted*).
- Välja arendatud ja/või toetatud uued seadmed (*mõõtühik: uued seadmed*).
- Väljatöötatud uued tooted ja teenused (*mõõtühik: uued tooted/teenused*).
- Toetatud inimesed (koolitatud, täiendatud oskustega, saatjaga või abistatud) (*mõõtühik: isikud*).

- Elanikkond, kes on kaasatud projektidesse, mis toimuvad tõrjutud kogukondade, madala sissetulekuga leibkondade ja ebasoodsas olukorras olevate rühmade sotsiaal-majandusliku kaasamise integreeritud meetmete raames (*mõõtühik*: isikud).
- Projekti ettevalmistamisse ja kaasrakendamisse kaasatud sidusrühmad (*mõõtühik*: sidusrühmade osalemine).
- Ettevõtetele välja töötatud digiteenuste, toodete ja protsesside väärtus (*mõõtühik*: euro).
- Investeeringud uutesse või ajakohastatud katastroofiseire-, valmisoleku-, hoiatus- ja reageerimissüsteemidesse loodusõnnetuste korral (*mõõtühik*: euro).
- Investeeringud uutesse või ajakohastatud katastroofiseire-, valmisoleku-, hoiatus- ja reageerimissüsteemidesse kliimaga mitteseotud looduslike riskide ja inimtegevusega seotud riskide vastu (*mõõtühik*: euro).

Tulemusnäitajad

- VKEdes toetatav töökohapõhine õpe (*mõõtühik*: isikud).
- Toetatud üksustes loodud töökohad (*mõõtühik*: täistööajale taandatud töötajate arv aastas).
- Kohalike kogukondadega suhtlemisel saavutatud kaasatuse tase – teavitamine, konsulteerimine, koosloomine, kaasotsustamine (*mõõtühik*: kaasatud kohaliku elanikkonna protsent).
- VKE-d, kes võtavad kasutusele toote-, protsessi-, turundus- või korralduslikke uuendusi (*mõõtühik*: ettevõtted).
- Kaubamärgi ja disainilahenduse registreerimise taotlused (*mõõtühik*: kaubamärgi ja disainilahenduse registreerimise taotlused).
- VKEde töötajad, kes läbivad nutika spetsialiseerumise, tööstuslikuks üleminekuks ja ettevõtluseks vajalike oskuste koolituse (oskuste tüübi järgi: tehniline, juhtimisalane, ettevõtlus, keskkonnasäästlikkus, muu) (*mõõtühik*: osalejad).
- Uute ja täiendatud digiteenuste, toodete ja protsesside kasutajad (*mõõtühik*: kasutajaid/aastas).
- Kaitsemeetmetest üleujutuste vastu kasu saav elanikkond (*mõõtühik*: kaitstava kohaliku elanikkonna protsent).
- Kaitsemeetmetest maastikupõlengute vastu kasu saav elanikkond (*mõõtühik*: kaitstava kohaliku elanikkonna protsent).
- Kliimaga seotud loodusõnnetuste (v.a üleujutused ja metsatulekahjud) vastastest kaitsemeetmetest kasu saav elanikkond (*mõõtühik*: kaitstava kohaliku elanikkonna protsent).

- Elanikkond, kes saab kasu kaitsemeetmetest kliimaga mitteseotud looduslike riskide ja inimtegevusega seotud riskide vastu (*mõõtühik*: kaitstava kohaliku elanikkonna protsent).
- Tööhõivetalituste uute või ajakohastatud rajatiste iga-aastased kasutajad (*mõõtühik*: kasutajaid/aastas).
- Uute või ajakohastatud e-tervishoiuteenuste iga-aastased kasutajad (*mõõtühik*: kasutajaid/aastas).
- Uute või moderniseeritud tervishoiu- ja/või sotsiaalhoolekandeasutuste kasutajad aastas (*mõõtühik*: kasutajad/aasta).

4. PROJEKTI ETAPID

EUI-IA projekti eluiga koosneb neljast etapist (vt täpsemalt EUI-IA suunistest).

- Projekti ettevalmistamine** (mida rahastatakse kindlasummalise maksega) hõlmab kõiki tegevusi, mis on seotud projektitaotluse koostamisega ja lõpeb sellega, et EUI ametiasutused kiidavad projekti rahastuse heaks.
- Projekti algatamise etapp** (mida rahastatakse kindlasummalise maksega) kestab 6 kuud ja algab pärast projekti ametlikku heakskiitmist. See on lahutatud rakendamise etapist, viiakse läbi enne projekti rakendamise ametlikku algust ja on pühendatud üksnes projekti valmisoleku kontrollile (sealhulgas eelauditile) ning projektijuhtimise tegevustele, et luua tingimused projekti meetmete sujuvaks alustamiseks ja rakendamiseks.
- Projekti rakendamise** etapp kestab 3,5 aastat. See algab pärast projekti algatamise etapi edukat lõpetamist ja kestab kuni projekti rakendamise heakskiidetud lõppkuupäevani.

Palun arvestage, et rakendamise etapis rakendatavate projekti töopakettide pikkuses on teatavaid erinevusi.

- „Horisontaalsed“ töopakettid: projektijuhtimine, järelevalve ja hindamine, teabevahetus ja kapitaliseerimine kestavad kogu rakendamise etapi jooksul (3,5 aastat). Eeldatakse, et rakendamise etapi viimase 6 kuu jooksul (pärast seda kui uuendusliku lahenduse katsetamine, st temaatiliste töopakettide rakendamine on lõpetatud) keskendutakse „horisontaalsetes“ töopakettides järgmistele teemadele: projekti tegevuste kokkuvõtmine ja hindamine; projekti järelduste ettevalmistamine; projekti tulemustest ja saadud õppetundidest edasine teavitamine, nende levitamine ja kasutamine; projekti pärandi ettevalmistamine, kaaludes võimalusi edukaks osutunud katsetatud lahenduste kasutamist jätkata ja nende kasutust laiendada pärast EUI-IA rahastuse lõppemist, katsetatud uuendusliku lahenduse kohandamine siirdpartnerite linnadele ja selle edasine jälgendamine kogu Euroopas; lõpparuandlus.

- **Temaatilised töopakettid võivad kesta kuni kolm aastat ja peaksid lõppema kuus kuud enne rakendamise etapi lõpptähtaega**, et vastavalt eespool kirjeldatule võimaldada projekti rakendamise ja katsetatud uuenduslike lahenduste nõuetekohast hindamist eesmärkide ja oodatud tulemuste saavutamise aspektist, edendada siirdetegevusi ja kasutada veelgi rohkem ära projekti tulemusi. Projekti ja katsetatud uuendusliku lahenduse tulemuslikkuse hindamine on otsustava tähtsusega, et võimaldada selle laiendamist projekti linnapiirkonnas ja selle korratavust teistes Euroopa linnades, mistõttu tuleks 6 kuud pärast katsetamist pühendada hindamistegevusele.
  - **Siirdealane töopakett algab hiljemalt 12 kuud pärast projekti alguskuupäeva ja kestab kuni rakendusetapi lõpuni**. Selle töopaketi alguse peaksid MUA ja siirdepartnerid otsustama pärast seda, kui nad on analüüsinud, millal on koostöö alustamiseks kõige otstarbekam ja kasulik aeg. See peaks võimaldama siirdepartneritel osaleda projekti rakendamise algfaasis kõige sobival hetkel.
- iv. **Administratiivse lõpetamise etapp** (mida rahastatakse kindlasummalise maksega) kestab 3 kuud ja on seotud kõigi haldustegevustega, mis toimuvad pärast rakendamise etappi, et lõpetada projekt ja saada kinnitus kirjeldavatele ja finantsaruandluse dokumentidele. Pange tähele, et selle etapi jooksul eeldatakse, et EUI-IA projekti esindaja(d) on alalise sekretariaadi algatatud teadmiste kapitaliseerimise ja levitamise tegevustes osalemiseks jätkuvalt kättesaadav(ad).

5. RAHASTAMISE PÕHIMÕTTED

Kogukulude põhimõte

EUI-IA järgib kogukulude põhimõtet. See tähendab, et **kuigi kuni 80% projekti toetuskõlblikest kuludest on kaasrahastatud ERFist, peab iga ERFist toetust saav partner (peamised ja kaasatud linnaomavalitsused, rakenduspartnerid ja siirdepartnerid) tagama oma eelarve täitmiseks vähemalt 20% avaliku või erasektori panuse kas omavahenditest või muudest allikatest** (kuid mitte mõnest muust ELi rahastamisallikast). Partnerite panus võib olla rahaline ja/või mitterahaline.

ERFi maksed

EUI-IA toetuskava põhineb peamiselt ERFi ettemaksete ja hiljem tegelikult kantud kulude hüvitamise põhimõtetel.

- **Esimene ERFi (ette)makse**, mis vastab 50%le ERFi toetusest, tehakse peamisele linnaomavalitsusele 90 päeva jooksul pärast algatamise etapi edukat lõpetamist. See esimene ettemakse hõlmab ka kahte kindlasummalist makset projekti ettevalmistamise ja algatamise etapi töopaketi eest. See 100 000 euro suurune toetuskõlblike kulude kogusumma (ERFi osa 80 000 eurot) koosneb 25 000 euro suurusest kindlasummalisest maksest (ERFi osa 20 000

eurot) projekti ettevalmistamiseks ja 75 000 euro suurusest kindlasummalisest maksest (ERFi osa 60 000 eurot) algatamise etapiks.

- **Teine ERF (ette)makse**, mis vastab 30%le ERFi toetusest, tehakse peamisele linnaomavalitsusele pärast seda, kui on esitatud ja heaks kiidetud 1. finantsnõue, mis sisaldab esmatasandi kontrolli poolt kinnitatud projekti kulusid. Enne esmatasandi kontrolli kinnituse saamist peavad teatatud kulud moodustama vähemalt 35% projekti kogueelarvest. Kui esmatasandi kontrolli poolt kinnitatud projekti kulud jäävad alla 35% toetuskõlblike kulude kogusummast, tehakse teine ERFi ettemakse proportsionaalses summas.
- **Kolmas ERFi makse**, mis vastab maksimaalselt 20%le ERFi toetusest, tehakse peamisele linnaomavalitsusele pärast seda, kui esmatasandi kontroll on heaks kiitnud (lõpliku) neljanda iga-aastase eduaruande ja lõpliku kvalitatiivse aruande ning kinnitanud 2. finantsnõudes osutatud projekti kulud. Viimane iga-aastane eduaruanne esitatakse hiljemalt 1 kuu pärast rakendamise etappi ja (lõplik) 2. finantsnõue esitatakse koos kvalitatiivse lõpparuandega administratiivse lõpetamise etapi lõpus. Kui esmatasandi kontrolli poolt kinnitatud projekti kulud moodustavad vähem kui 100% projekti toetuskõlblikest kogukuludest, tehakse kolmas ERFi makse proportsionaalses summas. Oluline on märkida, et kolmas makse ei põhine enam ettemaksu põhimõttel, vaid tekkinud ja tasutud kulude hüvitamise põhimõttel. Seetõttu peavad projektipartnerid projekti rakendamise viimases etapis oma kulutusi (mida 80% ettemaks ei kata) eelfinantseerima. Kolmas makse hõlmab ka ühekordset 20 000 euro suurust abikõlblikku kogumaksumust (mis vastab 16 000 eurole ERFist), mis katab projekti administratiivse lõpetamise etapi.

6. PROJEKTI LOOMINE JA VÄLJATÖÖTAMINE

6.1 PARTNERLUS

Nagu on kirjeldatud jaotises 2 „Toetuskõlblikud omavalitsused – kes saavad taotlusi esitada“, saavad EUI-IA projektikonkursi raames taotlusvormi esitada ainult toetuskõlblikud linnaomavalitsused. EUI-IA raames eeldatakse, et peamine linnaomavalitsus on katsetamise otseselt kaasatud ja võtab strateegilise juhtrolli EUI-IA projekti arendamisel, luues ja juhtides tugevat projektipartnerlust, et muuta see tehniliselt, teaduslikult ja majanduslikult jätkusuutlikuks.

Projektipartnerluses osalejad:

- **rakenduspartnerid** – olulised asutused ja organisatsioonid, mis on võimelised panustama projekti rakendamisse, omades aktiivset rolli projekti tegevuste elluviimisel ja rahastamisel,

andes projektile rahalise panuse (projektipartneri poolt tagatud osa eelarvest, st kaasrahastamise määr);

- **siirdepartnerid** – linnad, mis on huvitatud katsetest õppimisest ja projekti uuenduslike lahenduste jälgendamisest pärast projekti rakendamist ning peamisele linnaomavalitsusele välise perspektiivi andmisestseoses katsetatud uuendusliku lahenduse siirdatavuse ja jälgendatavusega;
- (vajaduse korral) kaasatud linnaomavalitsus(ed).

Kõik projektipartnerid (peamised või kaasatud linnaomavalitsused, rakenduspartnerid ja siirdepartnerid), kes saavad ERFist eraldatud toetusi, peavad tagama omafinantseeringu.

Kõik partnerid peavad asuma Euroopa Liidus (võimalik on kaasata ka eri riikidest pärit rakenduspartnereid, kui nad asuvad ELi liikmesriikides ja kui see on projektile lisaväärtuse andmise seisukohast selgelt põhjendatud). Kõik osalevad partnerid peaksid oma koostöö ka ametlikult vormistama, sõlmides partnerluslepingu.

Peamine linnaomavalitsus

Projektidest peaks ilmnema, et linnaomavalitsus on tegevuste elluviimisse ja kohalikku partnerlusse aktiivselt kaasatud. EUI-IA toimimise aluseks on peamine linnaomavalitsus, mis vastutab kogu projekti üldise rakendamise ja juhtimise eest. Peamine linnaomavalitsus kannab kogu rahalist ja juriidilist vastutust volitatud üksuse ees. Teised projektipartnerid kannavad vastutust peamise linnaomavalitsuse ees. Peamise linnaomavalitsuse poolt esindatava partnerluse kohustusi on kirjeldatud peamise linnaomavalitsuse ja volitatud üksuse vahelises toetuslepingus ning partnerluslepingus, mille kõik osalevad partnerid pärast projekti heakskiitmist allkirjastavad (siirdepartnerid pärast nende valimist). Peamine linnaomavalitsus peaks tagama kõigi projektipartnerite osaluse projekti kavandamises ja rakendamises.

Kaasatud linnaomavalitsused

Olemasolevad linnaomavalitsuste ühendused (riiklikud/piirkondlikud linnaomavalitsuste ühendused, territoriaalsed paktid või ühendused, arengupiirkonnad jne), millel on või puudub organiseerunud linnastu õiguslik staatus, samuti üksikud linnaomavalitsused, millel ei ole ametlikku koostöölepingut, kuid kes soovivad ühiselt esitada EUI-IA raames taotluse, peavad taotlusvormis nimetama ühe kohaliku haldusüksuse peamise linnaomavalitsusena ja teised kohalikud haldusüksused kaasatud linnaomavalitsustena. Kaasatud linnaomavalitsused vastutavad konkreetsete tegevuste elluviimise ja nendega seotud tulemuste/väljundite valmimise eest. Kaasatud linnaomavalitsused saavad kasutada projekti eelarvet ja nad esitavad aruandeid tegevuste elluviimisega seotud kulude kohta. Üksikasjalik teave kaasatud linnaomavalitsuste kohta (sealhulgas õiguslik seisund, kogemused ja oskused, kontaktisikud jne) esitatakse taotlusvormil.

Soovitatavalt peaksid linnaomavalitsuste ühendused ja/või rühmitused (ilma organiseerunud linnastu staatusega), kes soovivad esitada taotluse, olema territoriaalselt ühendatud ja püüdma piirata osalevate linnaomavalitsuste arvu.

Kaasatud linnaomavalitsused vormistavad lepingulise suhte peamise linnaomavalitsusega, allkirjastades sarnaselt teiste projektipartneritega pärast projekti heakskiitmist partnerluslepingu.

Uute koostöövormide välja pakkumine, vahendite vastastikku kasutatavaks tegemine, et saavutada soovitud kriitiline mass ühise eesmärgi nimel, ja seega linnaomavalitsuste rühmana EUI-IA projektikonkursil kandideerimine on võimalik ja mõnikord äärmiselt soovitatav viis funktsionaalse linnapiirkondade dünaamika edendamiseks.

Rakenduspartnerid

Tugevate partnerluste kujundamine avaliku sektori asutuste, erasektori ja kodanikuühiskonna (sealhulgas kodanike ja elanike) vahel on laialdaselt tunnustatud kui kestliku linnaarengu nurgakivi. Sõltuvalt käsitletavast probleemist ning kohalikust kontekstist ja varasematest kogemustest peaksid peamised linnaomavalitsused kaasama erinevaid asjakohaseid partnereid (asutused, ametid – isegi kui need kuuluvad täielikult omavalitsusele/linnavolikogule, kõrgkoolid, erasektori partnerid, investorid, teadusasutused, vabaühendused jne), kes on vajalikud kavandatud uuendusliku lahenduse elluviimiseks, projekti eesmärkide saavutamiseks ja pikaajalise mõju tagamiseks seoses kestlikkuse ja lahenduse laiemal kasutuselevõtuga. Rakenduspartneritel peaks olema asjakohane kogemus ja asjatundlikkus, mis täiendavad peamise linnaomavalitsuse pädevust ja annavad kogu projektile lisaväärtust. Kui projektidega tahetakse lahendada sidusrühmade ja sihtrühmade poolt kõige pakilisemateks peetavaid probleeme ning kui nad tahavad olla tõeliselt julged, uuenduslikud ja pühendunud katsetatud lahenduste laiemale rakendamisele pärast projekti lõpuleviimist, peaksid nad püüdma kasutada ära teadmisi ja ajatundmust, mis on olemas kohalikus ökosüsteemis väljaspool linnaomavalitsust, ning samuti toetust kaasamisest huvitatud avaliku ja/või erasektori investoritelt.

Partnerluse kaasatud poliitikaalased ja temaatilised oskused peaksid olema tasakaalustatud ja vastastikku täiendavad. Partnerlused peaksid püüdma edendada horisontaalset integratsiooni (kaasates osalejaid, kes tegelevad lahendamist vajava linnaprobleemi erinevate mõõtmetega) ja vertikaalset integratsiooni (kaasates eri haldustasandeid). Ei ole olemas ühtset lahendust. Taotlejad peaksid olema teadlikud, et rohkem kui 10 partneriga partnerlused võivad nõuda lisapingutusi ja -ressursse nende tõhusa juhtimise tagamiseks.

Mis tahes organisatsioon, millel on juriidilise isiku staatus, võib olla EUI-IA projektis rakenduspartneri rollis. Rakenduspartneritel on aktiivne roll projekti kavandamises ja rakendamises ning nad vastutavad konkreetsete tegevuste elluviimise ja nendega seotud tulemuste/väljundite saavutamise eest. Rakenduspartnerid saavad kasutada projekti eelarvet ja nad esitavad aruandeid tegevuste elluviimisega seotud kulude kohta. Rakenduspartnerite valikul tuleks järgida läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtteid. Konsultatsiooniettevõtted, mille peamine eesmärk on Euroopa projektide koostamine ja juhtimine, ning organisatsioonid, mille eelarve ei sisalda kulutusi töötajatele (deklareeritakse ainult välisekspertide kulusid), ei saa osaleda projektis rakenduspartneritena. Taotlusvormil tuleb esitada üksikasjalik teave rakenduspartnerite kohta (sealhulgas õiguslik seisund, kogemused ja oskused,

kontaktisikud jne). Põhimõtteliselt võib rakenduspartner olla kaasatud sama taotlusvooru raames mitmesse projektiettepanekusse, tingimusel et tema panus ja lisaväärtus erinevates projektides on selgelt põhjendatud.

Pange tähele, et linnaomavalitsusi ei saa käsitada ega loetleda rakenduspartnerina, vaid ainult peamise linnaomavalitsuse või kaasatud linnaomavalitsusena, tingimusel et nad vastavad eespool loetletud toetuskõlblikkuse kriteeriumidele.

Siirdepartnerid

Siirdepartnerid on linnaomavalitsused, kes ühinevad projektipartnerlusega, et katsefaasi jälgida ja sellest õppida. Eeldatakse, et igal EUI-IA projektil on kolm siirdepartnerit, kes pärinevad muudest liikmesriikidest kui peamine linnaomavalitsus.

Siirdepartneriks võib saada linnaomavalitsus mis tahes kohalikus haldusüksuses, mis on määratletud Eurostati linnastumise määra (DEGURBA) järgi kui linn, väikelinn või eeslinn (vastab Eurostati DEGURBA koodile 1 või DEGURBA koodile 2) ja asub Euroopa Liidus. Elanike arvu miinimumnõue puudub (igas suurusel linnal võivad saada siirdepartneriteks).

Siirdepartnerite projektipartneriks kutsumise põhjus on soodustada katsetatud lahenduse kohandamist teiste ELi linnakeskkondade jaoks ning suurendada võimalusi selle jälgendamiseks välismaal ja laiemaks kasutuselevõtuks pikemas perspektiivis, võimaluse korral ühtekuuluvuspoliitika põhiprogrammide ja eelkõige ERFi rahastusega. Lisaks võib see aidata kaasa ELi linnade vahelise teadmiste vahetamise toetamisele ja nende vahel pikaajaliste suhete loomisele. Katsefaasis osalemine võimaldab siirdepartneritel tugevdada oma innovatsioonipotentsiaali ja suurendada suutlikkust rakendada uuenduslikke lahendusi (nii sisu kui ka protsessi osas) ning valmistada ette protsess, mille käigus nad kohandavad ja jälgendavad katsetatud uuenduslikku lahendust täielikult või osaliselt oma linnas, osaledes siirdetegevustes ja saades kasu lahendusest, mille realiseerumist ja tulemusi nad näevad, kuid ka ületades probleeme ja takistusi, mis innovatsiooni poole liikudes ette tulevad.

Siirdepartnerid tuleb kindlaks määrata ja valida ning eeldatakse, et nad kohustuvad projektipartnerluses osalema hiljemalt algatamise etapis. Siirdekoostöö, mida rakendatakse siirdealase tööpaketi kaudu, peaks algama hiljemalt 12 kuu jooksul alates projekti elluviimise algusest. Siirdepartneritele eraldatakse kindel eelarve.

Sihtrühmade ja laiemate sidusrühmade kaasamine

EUI-IA projekti väljatöötamisel ja kõigis projekti etappides tuleb kindlaks teha ja kaasata **laiemat sidusrühmade ringi (sõltuvalt projekti iseloomust): kohalikud kogukonnad, sotsiaalpartnerid, ettevõtjad, vabaühendused, eksperdid, asutused, organisatsioonid, üksikisikud jne, samuti projekti sihtrühmad (st sõltuvalt projektist kodanikud, praktikandid, töötajad, haavatavad rühmad ja/või tõrjutud kogukonnad, konkreetse teenuse või haldusasutuse kasutajad), kes võivad projekti mõjutada või keda projekt võib mõjutada.** Sidusrühmade tuvastamine, nende mõju mõistmine EUI-IA projektile ning nende vajaduste ja ootuste tasakaalustamine on projekti edu seisukohalt kriitilise tähtsusega. Seetõttu peaksid linnaomavalitsused tooma kõik asjaomased sidusrühmad ühise laua taha, et

probleemid ja vajadused paremini sõnastada, leppida kokku ühises visioonis või soovitud muutuses, mille saavutamisele EUI-IA projekt peaks kaasa aitama, ning kavandada konkreetsed lahendused ja tegevused, mis aitaks probleemidega tegeleda ja viiks soovitud muutusteni. Laiem sidusrühmade ring saab otseselt ja/või kaudselt EUI-IA projektist kasu, kuid neil ei ole otsest rolli selle elluviimises ning neid ei tohiks pidada EUI-IA projekti partneriteks. Seetõttu ei ole neile eraldatud konkreetset eelarvet ega selgeid kohustusi projekti elluviimisel, kuid neid peetakse oluliseks ja nad peaksid olema aktiivselt kaasatud (koosloomine), et tagada projekti sujuv ja tõhus elluviimine.

6.2 PROJEKTI SEKKUMISLOOGIKA JA TÖÖKAVA

EUI-IA projekti sekkumisloogika kujutab endast selget ja läbimõeldud arusaama sellest, kuidas kavandatud meetmed peaksid viima soovitud muutuste ja kavandatud tulemusteni. See on viis, kuidas kirjeldada algsete vajaduste, sisendite, projekti tegevuste, väljundite, tulemuste ja lõpliku mõju loogilist järjestust. See on vahend keeruliste sekkumiste struktureerimiseks ja projekti hindamise ettevalmistamiseks. Sekkumisloogika kirjeldab järgmisi aspekte. Mis on sekkumise/projekti põhjendus? Millised probleemid/vajadused käivitavad sekkumise? Milliseid probleeme tahetakse sekkumisega lahendada? Mis on soovitud muutus? Kuidas neid muutusi saavutada?

Sekkumisloogika koosneb strateegilistest, tegevuse, järelevalve ja hindamise komponentidest.

- Strateegilised komponendid on järgmised: üldeesmärk, erieesmärgid ja oodatavad tulemused.
- Tegevuse komponendid on järgmised: projekti töökaava, tööpaketid, tegevused, tulemused ja väljundid.

Projekti töökaavas selgitatakse, kuidas projekt teoks saab. See on tegevuskava, mis kujutab endast suunist teie projekti rakendamiseks, juhul kui see saab rahastuse. Töökaava on projekti jaotus suuremateks etappideks, mida nimetatakse tööpakettideks, ning tööpaketid jagunevad omakorda väiksemateks etappideks, mida nimetatakse tegevuseks. Tegevused viivad tulemusteni ja iga tööpaketi kaasneb üks või mitu väljundit.

Tööpaketid on töökaava olulised elemendid, mis kujutavad endast projekti alustalasid ja koosnevad seonduvatest projektitegevustest, mis on vajalikud projekti konkreetsete komponentide elluviimiseks ja projekti väljundite saavutamiseks. EUI-IA projekti struktureerimiseks tuleks kasutada järgmisi tööpakette:

- ettevalmistamise ja algatamise etapi tööpakett;
- projektijuhtimise tööpakett;
- järelevalve ja hindamise tööpakett;
- teabevahetuse ja kapitaliseerimise tööpakett;

- temaatiline tööpakett;
- siirdealane tööpakett;
- lõpetamise tööpakett.
- Järelevalve ja hindamise komponendid hõlmavad väljundnäitajaid ja tulemusnäitajaid.

6.3 EKSPERTIDE TOETUS

Iga EUI-IA raames rahastatavat projekti toetab EUI ekspert. Täpsemalt pakuvad EUI eksperdid projektidele järgmist:

- nõustamine ja juhendamine projekti ja selle rakendamise osas strateegilisel ja tegevustasandil;
- abi projekti dokumentatsiooni ja väljundite väljatöötamisel, milles kajastatakse ja levitatakse saavutusi, rakendamisjärgseid võimalusi (kestlikkus, laialdane kasutuselevõtt ja siirdatavus), saadud õppetunde ja häid tavasid laiemale publikule, et hõlbustada kõige edukamate uuenduste kasutuselevõttu teistes ELi linnades;
- kapitaliseerimis- ja levitamistegevustes osalemine ja nende toetamine;
- abi siirdealase tööpaketi rakendamisel.

EUI eksperdid toetavad ja nõustavad pidevalt nii projektide rakendamise kui ka lõpetamise etapi käigus.

EUI eksperdid on isikud, kellel on põhjalikud teadmised iga projektikonkursi puhul asjakohastest linnaga seotud teemadest, kogemused linnaomavalitsustega koostöö tegemisel avalikke investeeringuid hõlmavate projektide ja nende füüsilise elluviimise osas, samuti hea arusaamine ühtekuuluvuspoliitika raamistikust ja tõendatud kogemus linnaalaste katsetuste ja innovatsiooni toetamisel.

EUI-IA katab otseselt kõik EUI ekspertide tegevustega seotud kulud (sealhulgas reisi- ja majutuskulud). Seetõttu ei tohiks taotlejad oma taotlusvormil selleks otstarbeks eelarvet ette näha.

6.4 SIIRE

Oluline uuendus võrreldes programmiperioodil 2014–2020 rahastatud linnadega seotud uuenduslike meetmete algatuse projektidega on riikidevahelise siirdekomponendi muutmine EUI-IA projektide lahutamatuks osaks.

Oluline on rõhutada, et EUI-IA projektide põhirõhk on jätkuvalt uute uuenduslike lahenduste katsetamisel konkreetses paikkonnas, kuid selle uue komponendi puhul on oodata, et katsetamise

protsesse ja tulemusi jälgivad ka teiste riikide partnerlinnad (siirdepartnerid). Kõikidesse EUI-IA projektidesse on nüüd lisatud spetsiaalne siirdealane tööpakett koos tegevuste, eelarvete, tulemuste ja väljunditega.

EUI-IA on loodud selleks, et leida siirdatavaid ja skaleeritavaid uuenduslikke lahendusi ning toetada nende katsetamist eesmärgiga lahendada kestliku linnaarenguga seotud küsimusi Euroopa Liidu tasandil. Samuti on selle eesmärk koguda ja jagada katsetuste tulemusi (ka siirdetegevuste toetamise kaudu), et edendada innovatsioonivõimekust ja teadmiste kogumist kõigis ELi linnapiirkondades. Eesmärk on, et EUI-IA projekti väljundeid kasutaksid (jälgendaksid, skaleeriks) teised ELi linnad, suurendades kogu algatuse mõju, aidates kaasa linnapoliitika kujundamisele eri tasanditel ning toetades koostööd Euroopa linnapiirkondade vahel.

Siirdekomponendi lisamisel tuleks keskenduda järgmistele teemadele:

- katsetatava uuendusliku lahenduse kavandamise ja katsetamise jälgimise võimaldamine siirdepartneritele;
- siirdepartneritel oma kohaliku linnakonteksti analüüsimise võimaldamine, et paremini mõista, kuidas uuenduslikke lahendusi saab kohandada vastavalt kohalikele vajadustele ja tingimustele;
- teadmiste ja kogemuste vahetamine kõigi projektpartnerite vahel;
- kriitilise tähtsusega sisendite jagamine, mis võivad tuua EUI-IA projektile välise perspektiivi ning ühtlasi inspireerida siirdepartnereid;
- siirdepartnerite poolt dokumentatsiooni koostamine, mida nad saavad kasutada uuendusliku lahenduse edasisel jälgendamisel (korduse teostatavuse uuring ja võimaluste uuring ning investeerimisdokumendid);
- peamise linnaomavalitsuse ja selle projektpartnerite poolt EUI-IA projektipärandi ettevalmistamine EUI uuendusliku lahenduse mudeli kujul, mida saavad kasutada teised uuenduslikust lahendusest huvitatud ELi linnad.

Ülaltoodud tegevusi saab teostada järgmiste **töömeetodite** abil: kohapealsed külastused, veebipõhised või kohapealse osavõtuga õpitoad/kohtumised/arutelud, vastastikuse hindamise tegevused, siirdepartnerite enda töö, mis võimaldab neil kasutada siirdealasest teabevahetusest saadud õppetunde, aga ka valmistuda uuendusliku lahenduse edasiseks jälgendamiseks, ning muud soovitud töö- ja koostöövormid.

Siirdepartnerid peavad koostama järgmised õppe- ja investeerimisdokumendid ning -väljundid. **Siirdevõimekuse uuring, jälgendamise teostatavuse ja võimaluste uuring** (üks iga siirdepartneri kohta). Samuti on neil lubatud rahastada **investeerimisdokumentide koostamist ja väikesi pilootinvesteeringuid**.

Peamine linnaomavalitsus peaks koostama **EUI uuendusliku lahenduse mudeli**, mis on lõppdokument, milles keskendutakse katsetatud uuendusliku lahenduse siirdatavusele ja skaleeritavusele, et teised (mitte ainult siirdepartnerid, vaid kõik huvitatud ELi linnad) saaksid tutvuda katsetuste tulemustega ja saada suuniseid, kuidas lahendust jälgendada.

Siirdealase tööpaketi kogueelarve otsustab EUI-IA taotleja ja see peaks sisaldama järgmist:

- eelarve, mis eraldatakse peamisele linnaomavalitsusele ja siirdealase tööpaketi rakendamist toetavale asjaomasele rakenduspartnerile;
- eelarved igale siirdepartnerile kindlasummalise maksena (lihtsustatud kuluvõimalus) kogusummas kuni 150 000 eurot (ERFi osa 120 000 eurot ja omafinantseering 30 000 eurot).

Peamine linnaomavalitsus vastutab nende siirdepartnerite väljaselgitamise ja valiku eest, keda ta soovib partnerlusse kaasata. Siirdepartnerite kindlaksmääramine peaks algama juba taotluse esitamise etapis, kui taotlejatel palutakse määrata kindlaks teised Euroopa linnapiirkonnad, mis võiksid kavandatava lahenduse kordamisest kasu saada (sarnased omadused, kontekstid) või suurendada nende innovatsioonipotentsiaali; täpsustada, kuidas kõige sobivamad siirdepartnerid kindlaks määratakse (ja täpsustada võimalikud siirdepartnerid, kui need on juba kindlaks määratud, koos nende motivatsiooni/põhjendustega). Kuna üks EUI-IA eesmärkidest on, et projektide tulemusi kasutaksid teised linnad, suurendades kogu algatuse mõju, ning et EUI-IA eesmärk on suurendada projektide raames väljatöötatud uuenduslike lahenduste korratavust, on oluline, et projektid suudaksid taotluse esitamise etapis näidata kõige sobivamate siirdepartnerite valiku hästi väljatöötatud protsessi, põhjendusi ja motivatsiooni. **Siirdepartnerid tuleb kindlaks määrata hiljemalt algatamise etapis ja algatamise etapi eduka lõpetamise tingimuseks on vähemalt kavatsuste allkirjastamine.**

Siirdepartnerite valik peaks võimaldama järgmist: i) säilitada hea tasakaal partnerluses osalevate erinevate linnade vahel nii suuruse (väikesed, keskmised ja suured linnad) kui ka paiknemise (vähemarenenud, üleminekuetapis olevad ja arenenumad piirkonnad) poolest ning ii) tuua kokku jälgendamistegevuste kvaliteedi seisukohast kõige sobivamad siirdepartnerid. Seetõttu **tuleb siirdepartnerite valikul järgida mõningaid juhtpõhimõtteid.**

- Siirdepartnerid on pärit ELi eri liikmesriikidest.
- Vähemalt kaks neljast kaasatud linnast (peamine linnaomavalitsus + kolm siirdepartnerit) asuvad vähem arenenud või üleminekuetapis olevates piirkondades³⁰.
- Partnerlus hõlmab erineva suurusega linnu.

---

³⁰ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/regions/background>

6.5 KULUKATEGOORIAD

EUI-IA projektide puhul võib kasutada järgmisi kulukategooriaid:

- töötajad;
- kontor ja haldustegevused;
- reisimine ja majutus;
- välised eksperditeadmised ja teenused;
- seadmed;
- taristu ja ehitustööd.

Iga kulukategooria kohta on EUI-IA suunistes esitatud määratlus ning juhised eelarve koostamiseks ja aruandluseks. Projektipartneritel soovitatakse tungivalt küsida nõu alaliselt sekretariaadilt, kui tekib mõni kulude toetuskõlblikkusega seotud küsimus, millele käesolevatest eeskirjadest vastust ei saa. Pange tähele, et siirdepartnerite kulud on kaetud ühekordse summaga.

Projekti deklareeritud kulusid peab auditeerima esmatasandi kontroll. Sõltumatu esmatasandi kontrolli arvamus peab käsitlema deklareeritud kulude seaduslikkust ja korrektsust, toodete ja teenuste kasutamist, deklareeritud kulude usaldusväärsust ning kulude ja toimingute vastavust EUI-IA, ELi ja riiklikele eeskirjadele. Kuna esmatasandi kontroll määrab ametisse ja talle maksab tasu EUI-IA, ei peaks projektipartnerlus projekti eelarve koostamisel ette nägema kontrolli (auditi) kulusid. Esmatasandi kontroll korraldab ka projektide kohapealset kontrolli. Kohapealne kontroll tähendab, et **esmatasandi kontroll külastab füüsiliselt projekti ja teeb kindlaks, kas teatavad tegevused, teenuste ja toodete ostmine ning investeeringud on rakendamise ajal tegelikult aset leidnud vastavalt heakskiidetud taotlusvormile ning kas asjaomaseid eeskirju on järgitud.**

Nagu rahastamispõhimõtetes on sätestatud, järgitakse EUI-IA projektide puhul kogukulude põhimõtet: ERF kaasrahastab projekti kuni 80% ulatuses kõigist toetuskõlblikest kuludest ning iga ERFist toetust saav projektipartner (peamine või kaasatud linnaomavalitsus, rakenduspartner, siirdepartner) peab andma rahalise panuse oma eelarve täitmiseks kuni omafinantseeringu eesmärgini (vähemalt 20% partneri toetuskõlblikest kuludest).

Kui sellised panused pärinevad eraallikatest, ei kohaldata nende suhtes riigiabi käsitlevaid õigusakte. Kui panused pärinevad riiklikest allikatest ja projekti tegevustega ei kaasne majandushuvi, ei kujuta nende tegevuste rahastamine endast riigiabi. Kui aga liikmesriigi riiklikest vahenditest antakse toetust projektidele, mis hõlmavad majandustegevust, st kaupade ja teenuste pakkumist turul, siis peavad sellised projektid olema kavandatud nii, et igasugune riiklik rahaline panus oleks kooskõlas riigiabi eeskirjadega kõigil tasanditel, st kas projekti või rajatise omaniku, ehitaja ja/või käitaja tasandil. Sellistel juhtudel peaks pakutav riiklik rahastus olema kooskõlas vähese tähtsusega abi määruse nõuetega või

üldise grupierandi määruises või üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevas otsuses sätestatud tingimustega.

Üksikasjalik teave riigihangete ja riigiabi kohta on esitatud EUI-IA suunistes.

7. TAOTLUSMENETLUS

EUI-IA kolmanda taotlusvooruga **taotluspakett** koosneb allpool loetletud dokumentidest.

- Käesolevad **konkursitingimused**, mis on kättesaadavad kõikides ELi keeltes. Vastuolude korral arvestage siiski, et ingliskeelne versioon on teiste suhtes ülimuslik.
- EUI-IA suunised (saadaval ainult inglise keeles), millega tuleb põhjalikult tutvuda, et saada aru algatuse üldeskirjadest.
- Elektroonilise andmevahetusplatvormi tehnilised juhised .
- Üksikasjalik **juhend taotlusvormi täitmise kohta**, mis on kättesaadav veebis elektroonilise andmevahetusplatvormi süsteemis kõigis ELi keeltes. Vastuolude korral arvestage siiski, et ingliskeelne versioon on teiste suhtes ülimuslik.
- **Töödokument taotlusvormi täitmise kohta** (taotlusvormi ja kinnituslehe tööversioon – Wordi dokument, mis on saadaval ainult inglise keeles) abivahendina taotluse koostamise protsessis.

Kogu dokumentatsioon on leitav EUI veebisaidil.

Taotlusprotsess on 100% paberivaba, kuna kasutatakse elektroonilist andmevahetusplatvormi (<https://connect.urban-initiative.eu>).

Taotlus koosneb allpool loetletud osadest.

- **Taotlusvorm.** Taotlusvorm tuleb täita veebis elektroonilise andmevahetusplatvormi kaudu. See koosneb jaotistest, milles kirjeldatakse projekti ideed ja põhjendust (sealhulgas teave ettepaneku uuenduslikkuse kohta), partnerlust (sealhulgas peamine linnaomavalitsus, rakenduspartnerid, siirdpartnerid ja vajaduse korral kaasatud linnaomavalitsused), peamisi eesmärke ja oodatavaid tulemusi, kavandatavat töökava ja eelarvet. Vormi saab muuta ja esitada ainult avatud taotlusvooruga ajal. Rakendus sisaldab mitmeid automaatseid linke, valemite ja kontrollide. Tänu nendele funktsioonidele ilmuvad vormile veateated, kui see ei ole korrektselt täidetud (sealhulgas puuduv kinnitusleht) ning seda ei saa esitada. See aitab oluliselt vähendada toetuskõlbatute taotluste esitamise riski.

- **Lisa.** Taotlejad saavad elektroonilise andmevahetusplatvormi süsteemis üles laadida ühe lisa, mis lisatakse taotlusvormile. See võib olla sekkumise ala kujutav kaart, graafik, infograafika jne. Lisatava faili tüüp ja suurus on täpsustatud elektroonilise andmevahetusplatvormi suunistes.
- **Kinnitusleht.** Veebiplatvorm loob kinnituslehe automaatselt taotlusvormi täitmise käigus või pärast selle täitmist. See taotlusvormi jaotises H „Kinnitusleht“ asuv leht tuleb välja trükkida, peamise linnaomavalitsuse seadusliku esindaja poolt allkirjastada, skaneerida ja üles laadida. Taotlusvormi ei saa esitada ilma kinnitusleheteta.

On tungivalt soovitatav, et taotlejad täidaksid taotlusvormi selges inglise keeles, kuigi selle võib esitada ka mis tahes ELi ametlikus keeles. Tuleb märkida, et strateegiline ja tegevuste hindamine tehakse taotlusvormi ingliskeelse versiooni alusel (kui taotlusvorm esitatakse mõnes muus keeles, tõlgib selle inglise keelde alalise sekretariaadi tellitud väline teenuseosutaja). Alaline sekretariaat ei garanteeri tõlke kvaliteeti, mistõttu taotlusvormi muus keeles täitmine on taotlejate omal vastutusel. Lisaks peavad ingliskeelsed olema toetusleping, projektijuhtimine, ametlik aruandlus, peamised tulemusdokumendid ja kogu suhtlus volitatud üksuse ja alalise sekretariaadiga.

**Taotlusvormi ja kinnituslehe esitamise lõpptähtaeg on
14.10.2024, 14.00 CEST**

8. VALIKUMENETLUS

Pärast taotluse esitamist läbib iga taotlus valikumenetluse, mis koosneb järgmistest etappidest:

1. toetuskõlblikkuse kontroll;
2. strateegiline hindamine;
3. tegevuste hindamine.

8.1 TOETUSKÕLBLIKKUSE KONTROLL

EUI-IA projektikonkursi lõppedes kontrollib alaline sekretariaat enne tähtpäeva saabumist kõikide esitatud projektitaotluste toetuskõlblikkust. Toetuskõlblikkuse kontrolli eesmärk on kontrollida saadud taotlusvormide ja nende lisade vastavust ametlikele toetuskõlblikkuse kriteeriumidele, vältida

toetuskõlbmatute taotluste edasist hindamist ning tagada kõigi rahastamiseks valitavate ettepanekute võrdne kohtlemine.

EUIA toetuskõlblikkuse kriteeriumid on järgmised.

1. Taotlusvorm on esitatud elektrooniliselt elektroonilise andmevahetusplatvormi kaudu enne taotlusvooru tingimustes märgitud tähtaja lõppemist.
2. Taotlusvorm on täielikult täidetud.
3. Taotleja on kohaliku haldusüksuse ainus linnaomavalitsus, mis on määratletud linnastumise määra järgi kui linn, väikelinn või eeslinn (vastab Eurostati DEGURBA koodile 1 või DEGURBA koodile 2) ja seal on vähemalt 50 000 elanikku.

VÕI

Taotleja on linnaomavalitsuste ühendus või rühmitus, millel on organiseerunud linnastu õiguslik staatus ja mis koosneb kohalikest haldusüksustest, kus enamik (vähemalt 51%) elanikest elab kohalikes haldusüksustes, mis on määratletud Eurostati linnastumise määra (DEGURBA) järgi kui linn, väikelinn või eeslinn (vastab DEGURBA koodile 1 või DEGURBA koodile 2) ja kus kokku on vähemalt 50 000 elanikku.

VÕI

Taotleja on linnaomavalitsuste ühendus või rühmitus, millel puudub organiseerunud linnastu õiguslik staatus ja kus kõik asjaomased linnaomavalitsused (peamine linnaomavalitsus ja kaasatud linnaomavalitsused) asuvad kohalikes haldusüksustes, mis on määratletud Eurostati linnastumise määra (DEGURBA) järgi kui linn, väikelinn või eeslinn (vastab DEGURBA koodile 1 või DEGURBA koodile 2) ja kus kokku (peamise linnaomavalitsuse ja kaasatud linnaomavalitsuste territooriumil) on vähemalt 50 000 elanikku.

4. Järgitakse toetuskõlblikkuse perioodi: projekti lõpptähtaeg on kooskõlas konkursikutse ja algatuse nõuetega.
5. Järgitakse eelarve ülempiiri nõudeid (maksimaalselt 5 miljonit eurot ERFist) ja kaasrahastamise põhimõtet (partnerluse rahaline panus on vähemalt 20%).
6. Kõik osalevad partnerid (peamine linnaomavalitsus, kaasatud linnaomavalitsused ja rakenduspartnerid) asuvad ELi liikmesriikides.
7. Kui tegemist on linnaomavalitsuste ühenduse või rühmitusega, millel puudub organiseerunud linnastu õiguslik staatus, esitatakse taotlusvormil teave peamise linnaomavalitsuse ja kaasatud linnaomavalitsuste kohta.
8. Taotluse esitanud linnaomavalitsused (peamine linnaomavalitsus ja/või kaasatud linnaomavalitsused) osalevad sama taotlusvooru raames ainult ühes projektiettepanekus.

9. Taotluse esitanud linnavalitsusi (peamised linnavalitsused ja/või nendega seotud linnavalitsused) ei ole eelmise EUI-IA projektikonkursi raames välja valitud ega rahastatud.
10. Peamise linnaomavalitsuse seaduslik esindaja on taotlusvormi kinnituslehe osas asuva muutmata kinnituslehe nõuetekohaselt allkirjastanud ja see on elektroonilisele andmevahetusplatvormile üles laaditud.

Kui kõik eespool sätestatud nõuded ei ole täidetud, loetakse taotlus toetuskõlbmatuks ja edasist hindamist ei toimu. Taotlejaid teavitatakse toetuskõlblikkuse kontrolli lõpus nende taotluse kohta tehtud otsusest (kas selle läbivaatamist jätkatakse või mitte).

8.2 STRATEEGILINE HINDAMINE

Toetuskõlblikuks ja vastuvõetavaks tunnistatud taotlused läbivad strateegilise hindamise, mille viib läbi välisekspertidest koosnev komisjon. Strateegilise hindamise osakaal projekti üldisel hindamisel on **70%** ja see koosneb järgmistest kriteeriumidest.

- **Uuenduslikkus ja asjakohasus** (30%). Mil määral suudab taotleja näidata, et projektiettepanek on uus lahendus, mis pakub lisaväärtust seoses projektikonkursi teemaga? Kuivõrd on lahendus asjakohane kohalikus kontekstis ja seoses ühtekuuluvuspoliitika eesmärkidega
- **Partnerlus ja koosloomine** (12%). Mil määral on partnerlus asjakohane ja kindel, et rakendada kavandatud lahendust ja saavutada oodatud tulemusi? Kuivõrd võimaldab ettepanek sidusrühmade, sihtrühmade ja kodanike sisulist osalemist ja koosloomist?
- **Tulemuste ja mõju mõõdetavus** (12%). Kuivõrd on oodatavad tulemused konkreetset ja realistlikud ning kajastavad projekti oodatavat mõju kohalikus kontekstis ja toetusesaajatele/lõppkasutajatele?
- **Kestlikkus ja skaleeritavus** (8%). Millisel määral aitab projekt kaasa tuvastatud probleemi püsivale lahendamisele? Kuivõrd on kavandatud lahendus pärast selle lõpptähtaega isemajandav ja edukaks osutumise korral skaleeritav?
- **Projekti siirdatavus** (8%). Mil määral on projekti võimalik siirdada teistesse linnapiirkondadesse üle kogu Euroopa?

Iga kriteeriumi soovituslikud hindamisküsimused on esitatud EUI-IA suunise jaotises 3.2 „Valikumenetlus“.

Strateegilise hindamise tulemusel annab välisekspertide komisjon taotlustele hinnangu ja reastab need strateegilise hinnangu punktiarvu alusel. Kokkuleppel Euroopa Komisjoniga liiguvad esialgu väljavalitud taotlused edasi tegevuste hindamisse. Taotlejaid teavitatakse strateegilise hindamise lõpus nende taotluse suhtes tehtud otsusest (kas selle läbivaatamist jätkatakse või mitte).

8.3 TEGEVUSTE HINDAMINE

Tegevuste hindamise viib läbi alaline sekretariaat ja selle osakaal projekti üldisel hindamisel on **30%**. Tegevuste hindamise peamine eesmärk on hinnata ettepaneku tugevust, st kas see on põhjendatud, realistlik, järjepidev ja sidus, täielik, kas seda on võimalik tõhusalt juhtida ja kiiresti ellu viia ning kas sellel on hea hinna ja kvaliteedi suhe. Tegevuste hindamise käigus hinnatakse järgmisi kriteeriume.

- **Projekti ülesehitus ja loogika** (12%). Mil määral on töökava elemendid (tegevused, tulemused, väljundid, näitajad) täielikud, realistlikud, järjepidevad ja sidusad? Mil määral viib kavandatud projekti ülesehitus eesmärkide ja oodatavate tulemuste saavutamiseni?
- **Projekti teostatavus ja tegevusvalmidus** (8%). Millisel määral on ettepanek teostatav (rakendatav antud aja jooksul) ja valmis tegevuste alustamiseks?
- **Organisatsiooniline korraldus ja tegevussuutlikkus** (5%). Kuivõrd on juhtimis- ja kommunikatsioonitegevus asjakohane ja toetab üldist projekti rakendamist?
- **Eelarve** (5%). Kuivõrd on eelarve sidus ja proportsionaalne?

Iga kriteeriumi soovituslikud hindamisküsimused on esitatud EUI-IA suunise jaotises 3.2 „Valikumenetlus“.

Pärast tegevuste hindamist teeb valikukomisjon lõpliku valiku. Taotlejaid teavitatakse otsusest tegevuste hindamise lõpus.

8.4 HINDAMISE PUNKTISÜSTEEM

Otsustamise hõlbustamiseks kasutatakse punktisüsteemi. Igale kaalutud kriteeriumile antakse hinne 1st 10ni, mille põhjal leitakse projekti keskmine hinne. Kasutatakse järgmist punktiskaalat:

9–10 – suurepärane

7–8 – hea

5–6 – piisav

3–4 – kehv

1–2 – väga kehv

Pange tähele, et kui projekt saab mis tahes hindamiskriteeriumi eest 4 punkti või vähem, lükatakse see automaatselt tagasi ja seda edasi ei menetleta.

Hindamissüsteemi kohaldamisel ei võeta arvesse ainult iga projektiettepaneku konkreetseid eeliseid, vaid konkurentsipõhise menetluse tagamiseks ka võrdlusena teisi sama taotlusvooru raames esitatud projektiettepanekuid. Seetõttu ei esitata taotlejatele, kelle projektiettepanek ei jõudnud tegevuste hindamise etappi või ei osutunud lõpuks valituks, vastavaid hindeid, vaid üksikasjalikud märkused kõigi hinnatud kriteeriumide kohta.

Projektitaotluste esitajad peaksid arvestama, et nende projekti valituks osutumine ei anna neile automaatselt õigust saada vastavat ELi toetust. Kui projekti algatamise etapis määratletud tingimused ei ole täidetud (kuna projekt ei ole piisavalt valmis, et seda rakendada), jätab volitatud üksus endale õiguse projekt lõpetada ja eemaldada see EUI-IA heakskiidetud projektide nimekirjast (täpsemalt vt EUI-IA suunise 4. peatükki „Algatamise etapp ja lepingute sõlmimine“).

8.5 TOETUSE TAOTLEJATE VÄLISTAMISE KRITERIUMID

Vastavalt finantseeskirjadele³¹ võib taotlejad toetuse andmise menetlusest kõrvale jätta, kui peamine linnaomavalitsus või isikud, kellel on peamises linnaomavalitsuses esindus-, otsustus- või kontrollivolitused, või isikud, kes on projekti elluviimiseks olulised, on ühes või mitmes järgmises kõrvalejätmist põhjustavas olukorras:

- pankrot, maksejõuetus- või likvideerimismenetlus;
- maksude või sotsiaalkindlustusmaksete tasumisega seotud kohustuste täitmata jätmine;
- tõsine ametialane rikkumine, sealhulgas andmete moonutamine;
- pettus;
- korruptsioon;
- kuritegeliku ühendusega seotud käitumine;
- rahapesu või terrorismi rahastamine;
- terroriaktid või terroristliku tegevusega seotud õigusrikkumised;
- lapstööjõu kasutamine ja muu inimkaubandus;
- eeskirjade eiramine,

---

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju, millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014, (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>; <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>.

- varifirma loomine või selleks olemine.

Taotlusmenetluse käigus peavad kõik taotlejad esitama koos taotlusvormiga deklaratsiooni, milles kinnitatakse, et peamine linnaomavalitsus ja projektipartnerid ei kuulu ühegi eespool nimetatud välistamiskriteeriumi alla. See deklaratsioon sisaldub kinnituslehel, mis on lisatud elektroonilisel andmevahetusplatvormil taotlusvormile. Pange tähele, et toetuskõlblikkuse kontrollimisel tunnistatakse taotlus toetuskõlblikuks ainult tingimusel, et kinnitusleht on peamise linnaomavalitsuse seadusliku esindaja poolt nõuetekohaselt allkirjastatud.

Valikumenetluse ajal ja enne valikukomitee lõplikku otsust toetuse andmise kohta kontrollib alaline sekretariaat taotlejaid varajase avastamise ja kõrvalejätmise süsteemis (EDES), mille Euroopa Komisjon on välja töötanud liidu finantshuvide kaitse tugevdamiseks ja usaldusväärse finantsjuhtimise tagamiseks³². Kui peamine linnaomavalitsus leitakse EDESist, teavitab alaline sekretariaat sellest taotlejat, kellel on seejärel võimalus esitada enne valikukomitee lõpliku otsuse tegemist kaitseväide, järgides proportsionaalsuse põhimõtet.

9. ALGATAMISE ETAPP JA LEPINGUTE SÕLMIMINE

Algatamise etapp kestab esimesed 6 kuud enne projekti rakendamise etappi. Selle eesmärk on tagada, et kõik projekti rakendamise sujuvaks ja tõhusaks alustamiseks vajalikud administratiivsed tingimused oleksid täidetud, ning kindlustada projekti valmisoleku tase (projektijuhtimine, projekti rakendamine, riskijuhtimine). Peamised aspektid, mida selles etapis käsitletakse, on projektijuhtimise alased koolitused (sealhulgas aruandlus- ja järelevalveraamistiku tutvustamine), projekti alustamiseks vajalike administratiivsete ja õiguslike nõuete täitmine, valikukomitee soovitude arvesse võtmine, eelaudit ja valmisoleku kontroll. Algatamise etapi eesmärk on ka viljaka koostöö alustamine projektijuhtide ja alalise sekretariaadi vahel.

Projekti valmisoleku kontrollimine on algatamise etappi kuuluv protsess, mille eesmärk on vältida võimalikult palju suuri ootamatuid probleeme projekti rakendamise ajal. Projekti valmisoleku kontrolli teostab nii esmatasandi kontrollija eelkontrolli käigus kui ka alaline sekretariaat ning see hõlmab kõiki juhtimis-, administratiiv-, finants- ja tegevusküsimusi, mis võivad mõjutada projekti nõuetekohast elluviimist ja projekti kavandatud tulemuste saavutamist. Valmisoleku kontrollimisel uuritakse ka seda, kas projektil on usaldusväärne strateegia ja selle suhtes on tehtud piisavalt prognoose seoses taotlusvormi riskijuhtimise osas käsitletud teemadega (st projektijuhtimine, inimsuutlikkus projekti

³² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046 (mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju) artikkel 142: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018R1046&from=EN>

rakendamisel, valmisolek hankemenetlustes, realistlik ajakava, õiguslik keskkond projekti rakendamiseks, investeeringutega seotud dokumendid, asukoha- ja haldusload jne).

Kui algatamise etapp ei ole edukalt lõpule viidud kavandatud 6 kuu jooksul (mõni eespool nimetatud toiming ei ole lõpule viidud või eelauditi ja/või valmisoleku kontrolli tulemus on negatiivne), on volitatud üksusel õigus projekt lõpetada (arvestades, et kontseptsioon ei ole veel piisavalt valmis, et seda kasutusele võtta) ja eemaldada see EUI-IA heakskiidetud projektide nimekirjast. Sellisel juhul tehatakse projektile ainult kaks kindlasummalist makset projekti ettevalmistamise ja algatamise etapi eest. Kui algatamise etapp katkestatakse enne selle lõpuleviimist (nt projekt langeb välja), vabastatakse peamisele linnaomavalitsusele ainult projekti ettevalmistuskuludeks ettenähtud ühekordne summa.

Edukalt läbitud algatamise etapp on vältimatu tingimus, et saada ERFist toetust projekti rakendamiseks ja projekti rakendamise etapi alustamiseks.

10. ABI SAAMISE VÕIMALUSED

Alalise sekretariaadi töötajad on valmis abistama taotlejaid mis tahes tehnilistes küsimustes, mis neil võivad tekkida EUI-IA taotlusvooru ajal – üksikasjad on leitavad EUI veebisaidilt. Lisaks on olemas järgmised võimalused.

- Alaline sekretariaat korraldab erinevates Euroopa linnades taotlejate seminare. Taotlejate seminaride kuupäevad ja toimumiskohad on leitavad EUI veebisaidilt. Nende seminaride ajal on osalejatel võimalus kokku leppida kahepoolseid kohtumisi alalise sekretariaadi liikmete ja/või Euroopa Komisjoni esindajatega, et arutada oma projektiideed.
- Korraldatakse veebiseminare, mis käsitlevad projekti kavandamise ja esitamise konkreetseid aspekte.
- EUI veebisaidil on veebipõhine küsimuste ja vastuste rubriik ning toimuvad kahepoolsed veebikonsultatsioonid.
- Taotluspakett (mis koosneb järgmistest dokumentidest: konkursitingimused, EUI-IA suunised, tehnilised suunised, üksikasjalikud juhised taotlusvormi täitmiseks, mis on veebis elektroonilise andmevahetusplatvormi süsteemis kõigis ELi keeltes kättesaadavad, ja töödokument taotlusvormi täitmise kohta) on saadaval EUI veebisaidil.

11. OLULISED KUUPÄEVAD

- 06/05/2024 – kolmanda EUI-IA konkursi taotlusvoorude algus
- 06/2024 – 10/2024 – taotlejate seminarid ja veebikonsultatsioonid
- 14/10/2024 (14.00 CEST) – taotlusvormide esitamise tähtaeg
- 03/2025 – projektide heakskiitmise lõpliku otsuse esialgne kuupäev
- 09/2025 – algatamise etapi lõpptähtaeg
- 01/10/2025 – kõigi heakskiidetud projektide algatamise etapi lõpp ja rakendamise alguskuupäev

Ootame huviga teie projektiettepanekuid!